

धर्मकिर्ति

THE DHARMAKIRTI

आषाढ पूर्णिमा

सत्कारित महाराजाधिराज श्री ५ वीरन्त वीर विष्णु शास्त्रिक महाराज विपरम्या ध्यान केंद्रमा
 ध्यानधर सत्कारितराज श्री योगेश्वर एव महापुत्री इलाहपतिजीव्या साधना ।

श्री ५ वीरन्त विष्णु शास्त्रिक महाराज

५५-१९, ३६-३

संस्कार ५ १०/५ ५५ १ ५/-

शोक सभा

२०५८ जेठ २७ क्षेत्रपाटी ढल्को स्थित संघाराम विहारमा “संघाराम बौद्ध परियत्ति शिक्षा” र संघाराम विहारको आयोजनामा स्वर्गवासी श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह, श्री ५ वडामहारानी ऐश्वर्य राज्यलक्ष्मी देवी शाह, श्री ५ महाराजाधिराज दीपेन्द्र वीर विक्रम शाह श्री ५ अधिराजकुमार निराजन वीर विक्रम शाह, श्री ५ अधिराजकुमारी श्रुती राज्य लक्ष्मी देवी राणा लगायत राज परिवारका अन्य दिवंगत सदस्यहरूको पुण्य स्मृतिमा एक शोक

सभाको आयोजना गरिएको समाचार छ ।

शील प्रार्थना, परित्राण पाठ र पुण्यानुमोदन गरी आयोजित उक्त सभाका संचालक भिक्षु संघरक्षित रहनु भएको थियो । शोक सभामा स्वर्गवासी मौसुफहरूको पुण्य स्मृतिमा २ मिनेट मौन धारण गरिएको थियो । उक्त शोक सभामा समिला प्रजापति, लुइस महर्जन, करुणा देवी, सावित्री, रोजिता शाक्य, पजिता, सरीता महर्जन, आदिद्वारा आ-आफना मन्तव्य सहित शोक प्रकट गरिएका थिए ।

श्रद्धाञ्जली प्रार्थना सभा

२०५८ जेठ ३१ गते श्री स्वयम्भू महाचैत्य स्थान धर्मोदय सभाको आयोजनामा स्वर्गवासी श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह, श्री ५ बडामहारानी ऐश्वर्य राज्य लक्ष्मी देवी शाह, श्री ५ महाराजाधिराज दीपेन्द्र वीर विक्रम शाह, श्री ५ अधिराजकुमार निराजन वीर विक्रम शाह तथा श्री ५ अधिराजकुमारी श्रुती राज्यलक्ष्मी राणा लगायत दिवंगत राजपरिवारका अन्य सदस्यहरूको सद्गति कामना गर्दै श्रद्धाञ्जली प्रार्थना सभा सम्पन्न गरिएको समाचार छ ।

धर्मोदय सभाका सचिव सुवर्ण शाक्यले सञ्चालन गर्नु भएको उक्त

प्रार्थना सभामा सभाका अध्यक्ष लोक दर्शन वज्राचार्यले बुद्धमूर्ति र स्वर्गवासी मौसुफहरूको तस्विरमा खाता ओढाई श्रद्धा सुमन चढाउनु भयो भने त्यसपछि अन्य विभिन्न संघ संस्थाहरूले पनि फूलका गुच्छा र खाता चढाई श्रद्धा व्यक्त गरेका थिए ।

पूज्य बुद्धघोष महास्थविरले पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भएको उक्त सभामा भिक्षुसंघ, गुरुमाहरू लामा गुरुहरू र बज्राचार्य गुरुजुहरूले निकायगत रूपमा मरणानुस्मृति पाठ र परित्राण पाठ प्रार्थना गर्नुभएका थिए ।

कार्यक्रमको अन्त्यमा पुण्यानुमोदन गरी सभा बिसर्जन गरिएको थियो ।

बुद्ध पूर्णिमा महोत्सव मठाउन जिल्ला जिल्लामा जातु भएका धर्म प्रचारकहरू

बिर्तामोड धर्मोदय सभा	-	भिक्षु बोधिज्ञान, श्रामणेर सुनत र सुजात ।
धरान बुद्ध विहार	-	भिक्षु धर्मसागर
बिराटनगर बुद्ध विहार	-	कुसुम गुरुमाँ, रमावती गुरुमाँ
बीरगंज बौद्ध समिति	-	भिक्षु वरसम्बोधि
हेटौंडा प्रज्ञा महाविहार	-	वीर्यवती गुरुमाँ, ध्यानवती गुरुमाँ
बुटवल पद्म चैत्य विहार	-	भिक्षु उदय भद्र, श्रा. खेमिक
चैनपुर बोधिसत्व विहार	-	डा. अनोजा गुरुमाँ, माधुरि शाक्य
खाँडबारी बुद्ध विहार	-	श्रामणेर प्रज्ञाविमल
पोखरा बौद्ध अर्घौं सदन	-	डा. सानु भाईडंगोल, उपासिका मिनरवती
पोखरा धर्मशीला विहार	-	अनुपमा गुरुमाँ, सुखवती गुरुमाँ
धनगढी लोकचक्र विहार	-	भिक्षु श्रद्धानन्द, सुजाता गुरुमाँ, खमेसी गुरुमाँ
बागलुंग ज्ञानोदय विहार	-	भिक्षु सुशील
तानसेन	-	भिक्षु अदिच, श्रा. ज्योतिक, ओभासो
बेनी, म्याग्दी बौद्ध संघ	-	भिक्षु संघरक्षित
त्रिशुली सुगतपुर विहार	-	भिक्षु विमलकीर्ति

उपर्युक्त ठाउँहरूमा जानेहरूलाई बुद्ध जयन्ती समारोह समिति काठमाडौंले एक तर्फी यातायातको व्यवस्था गरिएको समाचार छ ।

२५४५ औं बुद्ध पूर्णिमा

महोत्सव र बुद्धपूजा

लुभू ललितपुर, सुवर्ण छत्रपुर विहार २०५८ वैशाख २४ गते सुवर्ण छत्रपुर विहार लुभूका अध्यक्ष श्री बाबुराम महर्जनको नेतृत्वमा बुद्ध पूजा शील प्रार्थना, धर्मदेशना नगरपरिक्रमा गरी २५४५ औं बुद्ध पूर्णिमा हर्षोल्लास पूर्वक मनाइएको समाचार छ । उक्त कार्यक्रममा बौद्ध युवा कमिटी पाटनबाट संचालित बौद्ध परियत्तिका विद्यार्थीहरू सुश्री नविना महर्जन र सुश्री सुवर्ण श्रेष्ठले हिंसाकर्म र अष्टशील वारे चर्चा गरेका थिए ।

विभिन्न बाजा गाजा सहित बुद्धमूर्ति सजाई थुप्रै उपासक उपासिकाहरूले नगर परिक्रमा गरेका थिए । नगर परिक्रमाको अन्त्यमा विहारमा पुगी उक्त समूह सभामा परिवर्तन भएका थिए । उक्त सभामा विहारका सचिव श्री रामगोपाल सिंहज्यूले कार्यक्रमका सहयोगी र सहभागी सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभई आफ्नो मन्तव्य पनि व्यक्त गर्नु भएका थिए ।

यसरी नै उक्त विहारमा २०५८ जेठ २ गते शील प्रार्थना ज्ञानमाला भजन र बुद्धपूजा कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो । उक्त कार्यक्रममा श्रामणेर अमटोले धर्मदेशना गर्नु भएको थियो ।

‘मलाई गालि गयो’ ‘मलाई पिट्यो’ ‘मलाई हराई दियो’ र ‘मेरो लगिदियो’ इत्यादि भनेर जसले आफ्नो मनमा बराबर विचार गर्छ, त्यसको मनमा कहिले पनि बैरभाव शान्त हुने छैन ।

- धम्मपद

प्रमुख व्यवस्थापक
विद्यासागर रञ्जित
फोन : २५८९५५

व्यवस्थापकहरू
चिनीकाजी महर्जन
फोन : २५३९८२

ज्ञानेन्द्र महर्जन
फोन : २७६९०८

सह-व्यवस्थापक
धुवरत्न स्थापित

सम्पादक
भिक्षुणी वीर्यवती
फोन : २५९४६६

प्रधान सम्पादक
भिक्षु अश्वघोष महास्थविर
फोन : २५९९१०

प्रकाशक र विशेष सल्लाहकार
भिक्षुणी धम्मवती
फोन : २५९४६६

कार्यालय
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघः नघः टोल
पोष्ट बक्स नं. ४९९२
काठमाडौं
फोन : २५९४६६

बुद्धसम्बत् २५४५
नेपालसम्बत् १९२९
इस्वीसम्बत् २००९
विक्रमसम्बत् २०५८

विशेष सदस्य रु. १०००/-
वा सो भन्दा बढी
वार्षिक रु. ६०/-
यस अङ्कको रु. ५/-

धर्मकीर्ति
(बौद्ध मासिक)

THE DHARMAKIRTI
A Buddhist Monthly
JULY 2001

वर्ष- १९	अङ्क- ३	गुरुपुन्ही	आषाढ २०५८
----------	---------	------------	-----------

★ बतास आइरहेको ठाउँमा बलिरहेको बत्ति निभेर जाने जस्तै आयुक्षय भई यो शरीर पनि क्षय भएर जानेछ । तसर्थ अरु मृत्यु भएको देखेर आफू पनि मृत्यु हुनेछ, भनीकन मरणानुस्मृति भावना गर्नुपर्दछ ।

★★★

★ जसरी महान सम्पत्तिशाली व्यक्तिहरू मृत्युभई गए, त्यस्तै म पनि नमरी छोड्दैन, एकदिन न एकदिन मृत्यु हुने नै छु ।

★★★

★ जन्मको साथै सदैव मृत्यु आइरहेको छ । जसरी शिकारीले शिकारलाई मार्ने मौका ताकिरहन्छ, त्यस्तै नै मृत्युले पनि मलाई लखेट्दै आइरहेको छ ।

★★★

चोखो हृदय देखि श्रद्धाञ्जली

बुद्ध जन्मभूमी नेपालमा हामी नेपालीहरूका प्रिय राष्ट्रवादी राजा श्री ५ वीरेन्द्र लगायत राज परिवार र राजपरिवारका अन्य सदस्यहरूको गत जेठ १९ गते नारायणहिटी राजदरवार भित्र सोच्नै नसकिने तरिकाले हत्या भएको छ । यस घटनाले सारा नेपालीलाई दुःखी बनाएको छ । दुःखी नहोस् पनि कसरी ? कतिपय हिन्दू नेपालीले आफ्ना राजालाई विष्णु र नारायणको रूपमा पूज्ने गर्छन् भने कतिपय बुद्ध अनुयायी नेपालीले पनि आफ्नो राजालाई देवता समान मान सम्मान गर्दै आएका छन् । पूर्वाग्रह रहीत राजा वीरेन्द्रको लागि हिन्दू र बौद्ध जनताहरू विच केही भेदभाव रहेन । त्यसरी नै सबै समूहका जनताको आफ्ना प्यारा राजा प्रतिको मायामा दूध र पानी जस्तै समता रट्यो । तेल र पानी जस्तै असहिष्णुता रहेन । बुद्ध अनुयायी जनताहरूले राजालाई देवता समान सम्मान गर्ने गरेका केही घटनाहरू यहाँ उल्लेख गर्न मनासिब देखिन्छ ।

स्वयम्भू मुनि भुईं खेलमा बान्ह वर्षको एक पटक सम्यक पूजा हुने गर्छ । त्यस बखत उपत्यका भरिका दीपङ्कर बुद्धका मूर्तिहरू प्रदर्शन गरिन्छ । त्यही अवसरमा विशेष रूपमा बनाइएको भव्य मञ्चमा सिंहासन बनाई नेपाल राजालाई देवताको रूपमा विराजमान गराई पूजा सम्मान गर्नुपर्ने नियम नै छ ।

कुमारी जात्रा गर्दा वसन्तपूरमा श्री ५ महाराजाधिराजको सवारी चलाई बौद्ध संस्कृती अनुसार राजाको सम्मान गर्ने चलन चलि छ ।

यसरी नै श्री ५ वीरेन्द्रको उदार हृदय र निहतमानी स्वभावलाई विश्व विपश्यनाचार्य सत्यनारायण गोयन्काज्यूले सैकडौं भिक्षु भिक्षुणीहरू र जन समूह विच धर्मश्रृङ्ग विपश्यना केन्द्रमा प्रवचन गर्नुहुँदा प्रष्टाउँदै भन्नु भयो- “बुद्ध भूमी नेपालमा स्वच्छ हिमालयको काखमा श्री ५ वीरेन्द्र जस्ता कोमल हृदय र श्रद्धा सम्पन्न निहतमानी राजा पाउनु सौभाग्यको कुरो हो । यस तपो भूमीमा (मौसुफ) सवारी भई “विपश्यना ध्यान” विषयमा जानकारी लिईबक्सियो ।”

उक्त ध्यान केन्द्रका सेवकहरूको भनाई अनुसार “सो अवसरमा मौसुफले ध्यानगुरु गोयन्काज्यूसंग अन्दाजी ४५ मिनेटसम्म विपश्यना विषयमा जानकारी लिईबक्सियो । मौसुफको प्रश्नले स्पष्ट हुन्थ्यो, मौसुफ देशका युवा पिढीहरूलाई ठीक मार्गमा डोर्न्याउने

विषयमा उत्सुक होइबक्सन्थ्यो । आध्यात्मिक क्षेत्रमा धर्मश्रृङ्ग ध्यानकेन्द्रले खलिरहेको भूमिकालाई मौसुफले प्रशंसा गरिबक्सियो । मौसुफले ध्यान केन्द्रका ध्यान कक्ष लगायत अन्य कक्षहरूको रुचिपूर्वक निरीक्षण पनि गरिबक्सेको थियो ।”

नेपाली राजाहरूमा विद्यमान रहेको यस्तो महानतालाई प्रस्तुत गर्नको लागि उदाहरण दिने हो भने हामीले स्वर्गवासी राजा श्री ५ त्रिभुवनको पालाको घटना सम्भन सक्छौं ।

बुद्धका अग्रश्रावकहरू सारीपुत्र र मौद्गल्यायन को अस्तिधातु नेपालमा भित्र्याउँदा तत्कालिन राजा श्री ५ त्रिभुवनले उक्त अस्तिधातु मौसुफको शीरमा राखी स्वागत गरिबक्सेको घटना अविस्मरणीय छ । मौसुफले नारायणहिटी दरवार भित्र नै भिक्षु संघको तर्फबाट महापरित्राण पाठ गराईबक्सियो । राजाको यस कार्यले पक्षपात विहिन धार्मिक गतिविधिलाई छर्लङ्गाएको छ । श्री ५ त्रिभुवन आनन्दकुटी विहार सवारी होइबक्सी भिक्षु अमृतानन्द महास्थवीरको तर्फबाट बुद्ध शिक्षा विषयमा जानकारी लिइबक्सेंदा मौसुफ ज्यादै प्रभावित भइबक्सेको थियो । त्यसैले हामीले भन्न सक्छौं नेपाली राजाहरू पूर्वाग्रही विहिन र निहतमानी होइबक्सिन्छ ।

तर अपशोच ! श्री ५ वीरेन्द्र लगायत राज परिवार र अन्य सदस्यहरूको अमानवीय पूर्वक हत्या भएको दुर्घटनाले हामी दुई करोड नेपालीहरू शोकाकुल र मर्माहत भएका छौं । मौसुफहरूको शबयात्रामा लाखौं जनताले भाव विह्वल भई व्यक्त गरेको श्रद्धाञ्जलीले जनताको हृदय विदारक शोक प्रस्तुत गरेको छ । यस अकल्पनीय घटनाले स्वदेशी मात्र होइन विदेशीहरूले पनि अचम्भित र शोक विह्वल भई श्रद्धाञ्जली अर्पण गरेका छन् । यसले प्रष्ट गरेको छ, राजा वीरेन्द्र गुण सम्पन्न होइबक्सिन्छ ।

यस धर्मकीर्ति लगायत सबै जनताको अपार मैत्रीपूर्ण हृदयले चढाएको चोखो श्रद्धाञ्जलीले स्वर्गवासी जनप्रिय राजा श्री ५ वीरेन्द्र लगायत राज परिवार र अन्य सदस्यहरूको शान्ति र सुगति कामना गरेको छ । यसको साथै यस्तो दुर्घटना नेपाल लगायत संसार भर नै कहिले पनि नघटोस् भनी धर्मकीर्तिले कामना गरेको छ ।

तत्कालिन श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र, श्री ५ बडामहारानी ऐश्वर्य तथा श्री ५ महाराजाधिराज दीपेन्द्र लगायत राजपरिवारका अन्य सदस्यहरुको स्वर्गारोहण भएको अत्यन्त दुःखद्, वेदनापूर्ण र अकल्पनीय घटनाले हामी स्तब्ध र मर्माहत भएका छौं । विपदको यस घडीमा धर्मकीर्ति विहार परिवार स्वर्गवासी मौसूफहरुको पुण्यस्मृतिमा हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं ।

धर्मकीर्ति विहार परिवार
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

यथा बुब्बलकं पस्से-यथा पस्से मरीचिकं
एवं लोकं अवेक्खन्तं-मच्चुराजा न पस्सति

अर्थ- पानीको फोका (फिंज) हेर्नु, त्यो कति अनित्य छ । मृगजाललाई हेर्नु त्यो कति भ्रामक छ । यदि तिमीले संसार लोकलाई पनि यस्तै रूपमा हेर्नौ भने मृत्युराजले पनि तिमीलाई देख्ने छैन ।

घटना- उपरोक्त गाथा भगवान बुद्धले जेतवन विहारमा बस्नु भएको बेला पाँचसय विदार्शक भिक्षुहरूको कारणमा भन्नुभएको थियो ।

एक समय पाँचसय भिक्षुहरूको एक समूह मिली भगवान बुद्धकहाँ गएर ध्यान भावना सिक्न गए । उक्त ध्यान भावनाको अभ्यास गर्न उनीहरू जंगलतिर पसे । तर उनीहरूले जंगलमा थोरै मात्र ध्यान भावनामा प्रगति गर्न सके । अतः उनीहरू फेरि बुद्धकहाँ गएर यो भन्दा सुहाउँदो अर्कै किसिमको विशेष ध्यान सिक्नु पर्‍यो भनी ठानी जेतवन विहारतिर बाटो लागे । बाटोमा मृगजाल

देखेर त्यसै माथि ध्यान गरे । विस्तारै उनीहरू जेतवन विहारको बाहिरी कम्पाउण्डसम्म आईपुगे । त्यहाँनिर पुग्ने बित्तिकै घमासान वर्षा भयो । उनीहरू त्यहाँ उभिरहेको ठाउँमा पानीको फोकाहरू निस्कदै हराउँदै गरेको देखेर ती भिक्षुहरूले हाम्रो शरीर र आत्मभाव पन यही पानीको फोका (फिंज)- जस्तै निस्कदै हराउँदै गइरहेको अनित्य स्वभावको हुँदो हो भनी सम्झी यही कुरोलाई आरम्भण लिएर ध्यान गर्न लागे ।

भगवान बुद्धले त्यससमय गन्धकुटीबाटै ती भिक्षुहरूले यसप्रकार ध्यान गरिरहेको थाहा पाउनु भयो । भगवान बुद्धले ती भिक्षुहरूले देख्ने गरी रश्मि फिजाउनु भयो, उपरोक्त गाथा पनि उनीहरूले सुन्ने गरी भन्नुभयो । भगवान बुद्धको यो धर्म देशनाको अन्तसम्म ती पाँचसय भिक्षुहरूले जहाँजहाँ उभिरहेका थिए त्यही त्यही उभेर नै अरहत्व प्राप्त गरे । ■

मान्छेकै वैरी किन मान्छे ?

मिलन सिंह, रातोपुल, काठमाडौं ।

ईश्वरकै सृष्टि हो यो संसार
मान्छे पनि ईश्वरकै वरदान
तर हेर कस्तो यो मान्छे !
मान्छेकै वैरी किन छ मान्छे ?

दुङ्गालाई पूजा खोज्छ ईश्वर
आफूभित्रको ईश्वरलाई चिन्दैन,
भेदभाव, रिसरागको जंजिरले
आफैले आफूलाई बाँदैछ मान्छे;

संसार दुई दिनको मेला हो
मेलामा किन भुल्दै छ मान्छे ?
तर हेर कति सस्तो यो मान्छे !
मान्छेले बेचिरहेछ मान्छे ।

आफ्नो स्वार्थलाई लिई पुज्दछ ईश्वर
भाकल र बली चढाई मान्छे;
ईश्वरलाई यति सस्तो बनाई
ईश्वरलाई किन बेच्छ मान्छे ?

धर्म त सबैको एउटै हो फेरि
किन धर्मलाई लिई लड्दछ मान्छे ?
तर हेर कस्तो यो मान्छे !
मान्छेकै वैरी किन छ मान्छे ?

कुशल कर्म गरौं

सरोज उदास, पोखरा- ३

गरौं उचित आहार विहार
बनाउ स्वस्थ तन ।
उचित आचार विचार बाटै
बनाउ निर्मल मन ॥

स्वस्थ तनले निर्मल मनले
गरौं कुशल कर्म ।
कुशल कर्मबाटै जोडौं
सत्य धन र धर्म ॥

कुशल व्यक्ति बनी बनाउ
सुसमाज र राष्ट्र ।
दुर्जन भई नबनाउ
समाज राष्ट्र भ्रष्ट ॥

भन्छन् जीवन पानी फोका
भन्छन् सपना कोही ।
दुर्लभ मावन जीवन हाम्रो
नबिताउ है रोई ॥

सत्य भन्दा पनि ठूलो
मैत्री सेवा मानौं ।
मानिस भई मानिसको
सेवा सम्मान जानौं ॥

प्रज्ञा कथा

कल्याणमित्र स.ना.गो.

प्रज्ञा के हो ? यथार्थतालाई बुझ्न सक्नुनै प्रज्ञा हो । माथिल्लो सतहको देखावटी सत्यतालाई जान्न सक्नुलाई मात्र प्रज्ञा भनिने होइन । माथिल्लो सतहको सत्यताबाट छिरेर गहिरिदै त्यसको भित्री सतहसम्म पुगी यथार्थ सत्यतालाई जान्नसक्नु नै प्रज्ञा हो । जसरी कोही अबोध र अज्ञानी बालकले अमूल्य जवाहरातलाई रंगी विरंगी आकर्षक ढुंगाका टुक्राहरूको रूपमा हेर्ने गर्छ, भने एक अनुभवी जोहेरीले उसको अनुभवी दृष्टिले एक-एक रत्नको (भित्री महत्त्वलाई बुझी) सदोषता र निर्दोषता चिनेर यसलाई ठीक तरीकाले जाँच्ने काम गर्दछ, त्यसरी नै एक प्रज्ञावान् व्यक्तिले आफ्नो सामुन्ने जुन स्थितिको सामना गर्नुपर्ने हुन्छ, त्यसलाई केवल माथिल्लो सतहबाट अध्ययन नगरी उसको तीखो प्रज्ञा दृष्टिले भिन्नसम्म छिरेर गहिरिदै अध्ययन गरी परमार्थ सत्यलाई साक्षात्कार गर्न सफल हुन्छ । यसरी हरेक अवस्थालाई ठीक तरिकाले समग्र रूपमा जान्न सक्नु नै प्रज्ञा हो ।

यसरी ठीक तरिकाले जान्ने विधि पनि ३ प्रकारका छन् । अर्को अर्थमा भन्ने हो भन्ने प्रज्ञा ३ प्रकार का छन्—

(१) श्रुतमयी प्रज्ञा—

सुनेर वा पढेर प्राप्त हुने प्रज्ञा ।

(२) चिन्तनमयी प्रज्ञा—

सुनेर वा पढेर प्राप्त हुने प्रज्ञालाई विचार-विनिमयद्वारा, चिन्तन-मननद्वारा, तर्क वितर्कद्वारा आफ्नो बुद्धिको तराजुमा तौलेर न्यायसंगत र युक्तिसंगत ठानी बुझेर लिनु नै चिन्तनमयी प्रज्ञा हो ।

उपरोक्त दुवै प्रकारका प्रज्ञाहरू सर्वथा निरर्थक नै भन्न त सकिन्न । तर यी सबै अर्काको ज्ञानको आधारमा बुझिने भएको कारणले अक्सर यो बुद्धि विलास बनेर रहनसक्छ । फलस्वरूप यसबाट हाम्रो जीवनमा वास्तविक लाभ प्राप्त हुँदैन । वास्तविक लाभ त (तल उल्लेखित) ३ नं. को प्रज्ञाबाट मात्र मिल्दछ ।

(३) भावनामयी प्रज्ञा—

हाम्रो आफ्नो अनुभवद्वारा आफैमा प्रकट र प्रस्फुरित हुने प्रज्ञा हो यो । यो प्रज्ञा त हाम्रो आफ्नै

साक्षात्कार हो र त्यसैले यो सही रूपमा कल्याणकारी छ ।

भावनामयी प्रज्ञाको लागि शील पालन गरी सम्यक समाधी (ठीक तरिकाले चित्त एकाग्र गर्नु) आवश्यक छ । 'सम्यक समाधीमा रहेको चित्तले नै यथाभूत सत्यलाई जानी यसको (प्रज्ञाको) दर्शन गर्न सकिन्छ ।

“समाहितो यथाभूतं पजानाति पस्सति ।”

यस यथाभूतलाई देख्न सक्नुलाई नै विपश्यना वा विशेष रूपले हेर्ने भनिन्छ । सामान्यतया: हामीले केवल माथिल्लो सतहको देखावटी सत्यलाई मात्र हेर्ने गर्छौं, जसरी एक अबोध बालकले रत्नहरूको माथिल्लो सतहमा चम्किरहेका रंगीन चमक दमकलाई मात्र हेरिरहन्छ । जौहरीको गहिरो र तीखो दृष्टिले गहनाको यथार्थ मूल्य चिन्न सके जस्तै भित्री सत्यलाई चिन्न सक्नुलाईनै विशेष रूपले हेर्ने भनिन्छ । यसरी सत्यतथ्यलाई बुझ्नु नै विपश्यना हो । यही भावनामयी प्रज्ञा हो । यहाँ भावनाको अर्थ भावुकता वा भावावेश होइन । भावनाको अर्थ नै बढाउनु, फैलाउनु, विकसित गर्नु हो । अर्थात् स्वयं आफ्नो अनुभवद्वारा प्राप्त भएको प्रज्ञालाई विपश्यनाको अभ्यासद्वारा बढाउँदै लैजानुलाई भावनामय प्रज्ञा भनिन्छ ।

माथिल्लो सतहको सत्यलाई जान्न त सजिलो छ । तर भित्री सत्यतालाई साक्षात्कार गर्नको लागि त अन्तरमुखी हुन आवश्यक छ । अन्तरमुखी भई हामीले आफ्नो जानकारी प्राप्त गर्दै आत्म निरीक्षण गरौं, आत्म दर्शन गरौं, आत्म साक्षात्कार गरौं । आफूले आफैलाई हेरौं, जानौं र बुझ्ने गरौं ।

आफ्नो शरीरको गतिविधिमा पूरा ध्यान राख्दै कायानुपश्यना गरिन्छ । श्वास प्रश्वास भित्र र बाहिर गर्ने आवागमनको क्रमलाई निरीक्षण गर्नु पनि कायानुपश्यना नै हो । श्वासको निरीक्षण गर्दागर्दै शरीरको अंग-प्रत्यंगलाई निरीक्षण गर्ने कार्य आरम्भ गरिन्छ र विस्तार विस्तारै अभ्यास गरी शरीरको अंग-अंगमा स्थूल र सूक्ष्म संवेदनाहरूको अनुभूति हुन थाल्छ । जुन कहिले सुखद् हुन्छ भने कहिले दुःखद त

कहिले सुख पनि नहुने दुःख पनि नहुने (उपेक्षा वेदना) अनुभव हुनेगर्छ । हामीले द्रष्टाभावले यी वेदनाहरूलाई हेर्दै वेदानुपश्यना गर्छौं भने समय समयमा उत्पन्न हुने विभिन्न प्रकारका चित्तहरूलाई निरीक्षण गर्दै चित्तानुपश्यना गर्छौं । भिन्न भिन्न प्रकारका चित्तवृत्तिहरू अर्थात् चित्तमा उत्पन्न हुने विकारहरूको निरीक्षण गर्दै धम्मानुपश्यना गर्छौं ।

विपश्यनाका यी चारवटा तरीकाहरू मध्ये हामीले वेदानुपश्यनालाई बढी महत्त्व दिनसक्छौं । किनभने वेदानुपश्यनाको अन्य तीनवटा तरीकाहरू (कायानुपश्यना, चित्तानुपश्यना, धम्मानुपश्यना) संग राम्रो सम्बन्ध रहेको छ । “वेदना” शरीरको माध्यमबाट चित्तले अनुभव गरिन्छ । प्रत्येक चित्त विकार एक सूक्ष्म संवेदनासंग सम्बन्धित रहेको हुन्छ । त्यसैले वेदानुपश्यनाको आफ्नो विशिष्ट महत्त्व रहेको हुन्छ । यसको माध्यमबाट चारैवटा विपश्यनाको सार्थकता सम्भव हुन्छ ।

यसरी अन्तर्विपश्यनाद्वारा स्वयं आफैले अनुभव गरी यी सत्यहरूलाई यसरी साक्षात्कार गरिन्छ— यस शरीर अष्टकलापहरू र शुष्म परमाणुहरूको एक पुंज मात्र हो । अनित्यता, परिवर्तनशीलता यसको स्वभाव हो । पृथ्वी, जल अग्नि, वायु आदि यी चार महाभूतहरूबाट बनेका यी परमाणु कणहरूले शरीर भित्र आफ्नो गुण धर्म स्वभावलाई प्रतिक्षण प्रदर्शन गरिरहन्छन् । भित्री तहसम्म चिदै गहिराईसम्म पुगेको तीव्र समाधिको बलबाट नै यस परिवर्तनशील शरीर-धाराको प्रवाहलाई निरीक्षण गर्न सकिन्छ र यसरी सतत परिवर्तनशील चित्तधारालाई पनि यसरी नै निरीक्षण गरिन्छ । यी दुबैको अनित्य स्वभाव र दुःख स्वभावलाई आफैले अनुभव गर्न सकिनेछ र तब उसको अनात्म स्वभावलाई पनि आफैले स्पष्ट अनुभव गर्न सकिनेछ । दुबैको निस्सारता स्पष्ट महशूस हुनेछ । शरीर र मनको यस मिलिजुली प्रवाहमान धारामा स्थायी, स्थिर, शाश्वत, ध्रुव जस्तो कुनै पनि लक्षण छैन, जसलाई “म” भन्न सकिन्छ, जसलाई मेरो भन्न सकिन्छ, र जसमा आफ्नो आधिपत्य स्थापना गर्न सकिन्छ, जसबाट आफ्नो तादात्म्य स्थापना गर्न सकिनेछ । यसरी नाम र रूपको जीवनधारालाई निराशक्त, निर्लिप्त र निःसंग भई हेर्न

सक्ने अभ्यास आरम्भ हुनेछ । जब जब शुष्म अनुभूतिहरूको गहिराईमा उत्रिदै गइन्छ, तब तब यस निर्लिप्तताको अनुभव पनि बढ्दै जानेछ । जबसम्म आशक्ति रहिरहन्छ, तबसम्म आलम्बनको यथाभूत दर्शन गर्न सकिदैन । विपश्यना प्रज्ञाद्वारा जब जब आशक्ति छिनिन्छ, तब तब हामी सबैले अभ्यान्तरिक आलम्बनहरूलाई यथाभूत, यथातथ्य, यथास्वभाव, यथा लक्षण दर्शन गर्न सक्नेछौं । जसरी कुनै एक अँध्यारो घरमा बत्ति लिएर जाँदा त्यहाँको अन्धकार स्वतः हटेर जान्छ । उज्यालो प्रकाश उत्पन्न हुने बित्तिकै त्यस प्रकाशमा त्यहाँ राखिएका सबै वस्तुहरू प्रष्ट देखिने हुन्छ । त्यसरी नै प्रज्ञा उत्पन्न हुने बित्तिकै अविद्या जस्तो अन्धकार टाढिदै जानेछ र विद्याको उज्यालो (प्रकाश) झल्मलिन थाल्दछ । अनि त्यस ज्ञान लोकमा आर्यसत्यहरूको प्रकटीकरण हुनेछ । परमार्थ सत्यहरूको साक्षात्कार हुनेछ ।

जब हामीले आफ्नो अध्यात्मको गहिराईमा उत्रिएर दुःख सत्यलाई साक्षात्कार गर्छौं, तब संघे अतृप्त र असन्तुष्ट रहने व्यक्तिको मन कसरी तृष्णाको प्यासमा निरन्तर व्याकुल भइरहन्छ, यो प्यास कसरी मिटाउन सकिरहेको छैन, विना पिँधको गहिरो कुँवा भर्नको लागि गरिएका सारा प्रयास कसरी निष्फल भइरहेका छन्, आफ्ना तृष्णाहरू, घमण्डी स्वभावहरू र दृष्टिहरूप्रति बढीरहेका उपादान, टाँसिने स्वभाव, र आशक्तिभावले हामीलाई कसरी निरन्तर व्यथित, व्याकुल र व्यग्र बनाइरहन्छ, हाम्रा दुःखहरू र ती सबै दुःखहरूका मूल कारणहरू साक्षात्कार भएपछि त्यसको निवारणको यस मार्गले दुःख उत्पन्न गर्ने यी आशक्तिहरूलाई नष्ट गरी कसरी हामीलाई दुःखबाट मुक्त गराउँदछ, आदि यी मार्गको अभ्यास गर्दा गर्दै नितान्त दुःख विमुक्त स्वरूप निर्वाणलाई पनि साक्षात्कार गर्न सकिनेछ ।

यसरी जब विपश्यना अभ्यासद्वारा प्रज्ञा प्राप्त हुनेछ, तब मोह, मूर्खता, माया, मृगतृष्णा, भ्रम, भ्रान्ति, धोखा, गडबडी आदि सबै टाढिदै जानेछ । मनमा कुनै प्रकारका शंका कुशंकाहरू रहने छैन । प्रज्ञा प्रकट हुनेछ, तब शील सदाचार शुद्ध हुनेछ, दृष्टि विशुद्ध हुनेछ र यस कल्याणकारी विशुद्ध मार्गमा अगाडि बढ्दै गई

हामीले शुद्ध आर्यत्व प्राप्त गर्नेछौं । मुक्ति सुखको आश्वान गर्नछौं ।

विपश्यना प्रज्ञामा आफ्नै प्रकारको सुख छ जुन अरू सुख भन्दा उच्च र श्रेष्ठ छ । चाहे हामी स्थूल इन्द्रिय सुखमा लिप्त होऔं अथवा अतीन्द्रिय रूप, शब्द आदिको आलम्बनहरूद्वारा आत्मसम्मोहनजन्य कुनै प्रकारको आनन्दानुभूतिमा लिप्त होऔं, दुबै अवस्थाहरू सुखको सत्य अवस्था होइनन् । किनभने जब यी सुखहरू समाप्त हुन्छन्, तब गहिरो दुःखलाई समेटेर ल्याउँछन् यिनीहरूले । किनभने यी दुबै (सुखहरू) अनित्य छन्, त्यसैले (यिनीहरू) परिवर्तनशील छन्, त्यसैले (यिनीहरू) समाप्त हुन्छन् । समाप्त हुने बित्तिकै (हाम्रो) मनले फेरि त्यही (सुख) पाउनको लागि छटपटाउने गर्छ । तृष्णाबाट ब्याकुल हुनथाल्छ । वास्तविक सुख त त्यो हो जसले सधैंको लागि एकनाशको रस दिइरहनसक्छ । त्यो सुख निर्लिप्त सुख हो । जब हामीले निर्लिप्त भई व्यवहार गर्ने अभ्यास गर्न सक्नेछौं, तब हाम्रो आलम्बन बदलीरहे तापनि हाम्रो हेर्ने तरिकामा अन्तर आउने छैन । न हामी इन्द्रिय र अतिइन्द्रिय सुखहरूको आगमनमा नाचन

थाल्नेछौं र न ती (सुखहरू) गुम्यो भनी रुने नै छौं । दुबै अवस्थाहरूलाई तमाशा हेरिरहने एक व्यक्तिले जस्तै हामीले तमाशा हेरिरहने छौं । आफ्नो भित्री मनको गहिराईमा उत्रिएर शूक्ष्म भन्दा शूक्ष्म स्थितिको परिवर्तनशीलको निरीक्षण गर्दा गर्दै त्यस अनित्यताको गहन सत्यता प्रति सम्यक दृष्टि जगाई रहने छौं । जसले हामीलाई त्यस परिवर्तनबाट प्रभावित हुन दिदैन । हामीले निर्लिप्त र निस्पृह दृष्टिद्वारा बदलिँदै गएको प्रत्येक स्थितिलाई हेर्दै त्यसको सुख लिइरहने छौं । जुन केही साँदृष्टिक छ, आँखा सामुन्नेको (घटनालाई) निर्विकार भावले हेरिरहँदाको सुख गजब अनौठो र अतुलनीय हुन्छ । यही साँचो सुख विहार हो । यसलाई नै “बिट्ठ धम्म सुख विहार” भनिएको छ ।

निरन्तर अतृप्ति र असन्तुष्टीजन्य तृष्णाहरूमा जलिरहनुको बदला आउनुहोस् हामी विपश्यना अभ्यास गरी आफ्नो भावनामयी प्रज्ञा विकसित गरौं र तृष्णाको गहन आशक्तिहरूबाट विमुक्त भई प्रज्ञावान् र अनाशक्त बनी जीवन मुक्त बनौं र आफ्नो साँचो मंगल गरौं र कल्याण गरौं । ■ अनु. - वीर्यवती, विपश्यना पत्रिकाबाट

(नेपाले न्हापां पिहाँवःगु)

पाली - नेपाली - नेपाल भाषा

- शब्दकोष -

त्रिपिटक विसारद सासन जोतक धज आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महानायक महास्थविरं सम्पादन याना बिज्यागु पाली - नेपाली - नेपालभाषाया शब्दकोष प्रकाशित जूगु दु । ध्व सफु बुद्ध-धर्म अध्ययनया लागि मदेकं मगाःगु खः । ध्व सफु दैगु थाय् :-

- व्यवस्थापक सम्पादक
भिक्षु मैत्री
अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध समाज
बुद्ध नगर, लुम्बिनी
फोन नं. ०७१-८०१३३/८०१७४

पृष्ठ : ३८०
मूल्य : रु. ३००/-

- संघाराम विहार
फोन : २५५९६०
- हिमालय बुक सेन्टर
बागबजार, काठमाडौं ।
- हेराकाजी सुइका
नागबहाः, ललितपुर
- आनन्दकुटी विहार
फोन : २७१४२०

भिक्षु संघ तथा गुरुमाँहरूलाई दान प्रदान

२०५८ ज्येष्ठ १२ गते, शुक्रबार ।

स्थान- धर्मश्रृङ्ग, बुढानीलकण्ठ ।

नेपाल विपश्यना केन्द्र धर्मश्रृङ्ग, बुढानीलकण्ठको आयोजनामा आयोजित एक कार्यक्रममा पूज्य भिक्षु संघ तथा गुरुमाँहरूलाई पूज्य ध्यान गुरु श्री सत्यनारायण गोयन्काज्यू एवं माताजी इलाइचीदेवी ज्यू तथा साधक साधिकाहरूको तर्फबाट भोजन दानको साथै अन्य थुप्रै आवश्यक वस्तुहरू भव्य रूपमा दान प्रदान गरिएको थियो ।

भोजन दान पश्चात् भिक्षु संघ तथा गुरुमाँहरूको तर्फबाट परित्राण पाठ गरिएको उक्त सभामा पूज्य गुरु श्री सत्यनारायण गोयन्काज्यूबाट बुद्ध शिक्षा उल्लेखित त्रिपिटकको संरक्षण कार्यमा भिक्षु संघको देन उल्लेख गर्नुहुँदै आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुँदाको सार संक्षेप यसरी रहेको थियो ।

“वास्तवमा हाम्रो परिवारलाई हिन्दू परिवारको रूपमा चिनिन्थ्यो । त्यसैले मैले पनि आफूलाई हिन्दू नै सम्झने गर्थे । एकदिन मलाई मेरा एक साथीले बुद्ध वचनको संगालो “धम्मपद” पुस्तक पढ्नको लागि उपहार दिएको थियो । त्यसबेला मैले विचार गरे— “म एक हिन्दू हुँ । त्यसैले मैले यस बुद्ध वचन पढ्नु ठीक छैन । म मेरा परिवारहरूसँगै बर्मा देशमा रहने गर्थे त्यसबेला । म एक ब्यापारीको छोरो भएको नाताले ब्यापारामा लाग्नु मेरो कर्तव्य नै थियो । ब्यापारको सिलसिलामा मेरो मन ज्यादै चिन्तित भइरहन्थ्यो, फलस्वरूप मेरो मनले शान्ति प्राप्त गर्न सकिरहेको थिएन । शायद यही कारणले होला मलाई ज्यादै टाउको दुख्ने रोग (माइग्रेन) हुन थाल्यो । यस रोगलाई निको पार्नको लागि विभिन्न देशहरूमा गइयो र थुप्रै औषधिमूलो गरियो । तर सफल हुन सकेन । त्यसैले मेरा एक साथीले मलाई विपश्यना ध्यान शिविरमा भाग लिने सल्लाह दिए । यस सल्लाह अनुसार म बर्मा स्थित ध्यान गुरु “उ वा खिन” समक्ष पुगेँ र ध्यान शिविरमा भाग

लिने अनुमति मागेँ । गुरुले सोध्नुभयो— “तिमी के इच्छाले ध्यान गर्न आएको ?” मैले भने— “मेरो टाउको दुख्ने रोग निको हुन्छ कि भन्ने आशाले ध्यान गर्न आएको ।” मेरो यो कुरो सुनी गुरुले भन्नुभयो— “त्यसो भए तिम्रो फर्के पनि हुन्छ ।” गुरुको यस्तो कुरो सुनी मलाई फसाद पयो र निराश भई फर्के । म फर्केको कारण थाहापाई मेरा साथीले भने— “तिमीले रोग निको पार्ने लोभचित्त अगाडि सार्न नहुने थियो । किनभने विपश्यना ध्यानको उद्देश्य नै आफ्नो मनबाट राग, द्वेष जस्ता दुषित क्लेशहरू हटाउनु हो । त्यसकारण तिम्रो फेरि गुरु समक्ष गई रोग निको पार्ने आशाले होइन विपश्यना ध्यानको अनुभव गर्ने उद्देश्यले ध्यान गर्न जानु भनी सल्लाह दिए । यही सल्लाहलाई मनन् गरी म गुरु समक्ष गएँ । गुरुले पहिला जस्तै प्रश्न सोध्नु हुँदा मैले भने— “म विपश्यना ध्यान अनुभव गर्नको लागि आएको ।” अनि गुरु खुशी हुँदै भन्नुभयो— “ठीक छ धर्मको अनुभव गर्ने हरेक धर्मप्रेमीहरूलाई यहाँ स्वागत छ ।”

अनि मैले गुरुको निर्देशानुसार बुद्ध शिक्षामा आधारित विपश्यना ध्यान शिविरमा भाग लिएँ । शुरू शुरूमा त निकै कठिनाई सामना गर्नु परेको थियो मलाई । शायद मेरो पहिलाको कर्म विपाक निस्केको हुनुपर्छ । तर मैले हरेक नखाई मेहनत गरेँ । फलस्वरूप मैले विपश्यना ध्यानको माध्यमले बुद्धलाई राम्ररी चिन्न सकेँ । बुद्धले सिकाउनु भएको अमूल्य धर्मरूपी शिक्षालाई राम्ररी चिन्न सकेँ । अनि मैले मेरो साथीले दिएको पुस्तक बुद्ध वचनहरू उल्लेखित धम्मपदलाई सम्झन पुगेँ । अनि मैले त्यस पुस्तक राम्ररी पढेँ । तब मैले धर्मलाई अझ बढी बुझ्ने मौका पाएँ । मेरो मन खुशीले गद्गद् हुन थाल्यो । अझ अर्को खुशीको कुरो, विभिन्न देशहरूमा गई औषधिमूलो गर्दा पनि निको हुन नसकेको टाउको दुख्ने मेरो रोग पनि निको भयो ।

त्यति मात्र होइन बुद्धले सिकाउनु भएको अमूल्य ज्ञानले भरेको संगालो त्रिपिटकलाई गुरु शिष्य

बुद्ध

❧ लक्ष्मी सापकोटा

प्र.प. तह, नर्सिङ्ग क्याम्पस, महाराजगञ्ज

परम्पराको रूपमा सुरक्षित गरी राख्न सक्षम हुनु भएका भिक्षुसंघको महत्त्वलाई राम्ररी बुझ्ने मौका पनि पाएँ । वास्तवमा यस अमूल्य धर्म त्यसबेला भारत र नेपालमा प्रायः जसो लोप भइसकेको थियो । भाग्यवश बर्मा, थाइल्याण्ड, श्रीलंका आदि देशहरूमा भिक्षुसंघले त्रिपिटकलाई भिक्षुहरूको गुरु शिष्य परम्पराको रूपमा संरक्षण गरी राख्न सक्षम हुनुभएका भिक्षु संघको महत्त्वलाई राम्ररी चिन्ने मौका पाएँ । बर्मा देशमा भिक्षुसंघले त्रिपिटकलाई गुरु शिष्य परम्पराको रूपमा संरक्षण गरिराखेको फलस्वरूप मैले यस अमूल्य शिक्षालाई मेरा गुरु उ.बा. खिनको तर्फबाट सिक्ने मौका पाएँ र आज यस विद्यालाई यसरी विभिन्न देशहरूमा फैलाउने भाग्य प्राप्त भयो । यसरी नै यस शिक्षालाई थुप्रै धर्मप्रेमीहरूले सिकेर आ-आफ्नो जीवनलाई सार्थक बनाउने मौका पाए । यसको मुख्य उपादेयता हामीले भिक्षु संघलाई दिन सक्छौं । त्यसैले भिक्षुसंघ प्रति कृतघ्न बन्दै उहाँहरूलाई आफ्नो क्षमतानुसार दान प्रदान गर्नु हाम्रो कर्तव्य हो ।”

त्यसपछि भिक्षुसंघ र गुरुमाँहरूलाई दान प्रदानगरी कार्यक्रम समापन गरिएको थियो । ■

त्यागी ज्वीगु

❧ रामभक्त प्रधान, बनेपा

त्याग यायुगु हे लिपा थःत दैगु

त्याग व धर्म मदुगुलिं दुःख सिय्माल

विवेक विचार मदयाः नुगः कय्कुंगुलिं

वहे कर्म व संस्कारं यानाः दुःख जुल

त्याग व धर्म मन चकंसा

थुगु धर्म संस्कारं सुख सीगु

छुयानां धर्म छु यानां पाप ज्वीगु

कर्म योग मयास्य मगाःगु

एशियाका तारा अनि नेपालका मणी ।
सबले तिम्रो नाम जप्छन् बुद्ध भनी भनी ॥
शान्तिप्रिय ज्योति तिम्री ज्ञानका खानी ।
संसारले चिन्छ तिम्रीलाई मानवका मणी ॥

उदाहरण भएर उदाएका तारा ।
तिम्रै पछि दौडिँदैछन् आज मानव सारा ॥
दीप भई उदाउनेछौं तिम्री हाम्रो माझ ।
संसारमा तिम्रै छ गुणगान आज ॥

विश्व युद्ध, गृह युद्ध नगर है भनी ।
शान्ति सन्देश फैलिएछ तिम्रै नाम जपी ॥
यदि तिम्रो शिद्धान्तमा सबै हिँड्न सके ।
कति शान्ति हुन्थ्यो होला तिम्रो ज्ञान पाए ॥

आमा बाबु घर परिवार सबैलाई छोडी ।
मानवलाई मायाँ गन्यौ ठूलो धर्म ठानी ॥
दुःखी, गरीब, असहाय, रोगी मानिसलाई ।
उद्धार गन्यौ तिम्रीले ज्ञानको भण्डार खुलाई ॥

ऐश आराम सुखदेखि रहँदै टाढा ।
अघि बढ्छौ पन्छाउँदै वनका तिखा काँडा ॥
आत्मा ज्ञानको भण्डारले तिम्री माथि पुग्यौ
मनको दीप जलाएर संसार देखायौ ॥

मानवलाई जीवन दर्शन सिकाएर गयौ
दुःख पिडा कम गर्ने जादूगर पो भयौ
तिम्रै ज्ञान फैलिनेछ मानव रहेसम्म
ईर्ष्या रीस हटाएर सफा राख्दै मन ।

जन्म लिऊ फेरि तिम्री शुभ कामना छ ।
मानवका मनमा जुगौ जुग बाँच
प्रणाम गर्छु तिम्रीलाई आत्मादेखि आज
शान्ति सन्देश छरिराख मानवका माझ ।

बौद्ध जागरण शिविर-एक चर्चा

☞ सुश्री सविता 'धाब्बा' शाक्य

'परियत्ति सद्धम्म पालक'

आधुनिक विकास सोचकर्ताहरूले विकासलाई दुई पक्षमा हेर्ने गरेका छन् । एकपक्ष- भौतिक पूर्वाधार विकास निर्माण गर्नुजस्तै बाटो, पूल, बिजुली, खानेपानी, निर्माण आदि । अर्कोपक्ष- मानवीय पक्षको विकास गर्ने जस्तै- व्यक्तिमा ज्ञान, शीप, क्षमता अभिवृद्धि गराउने आदि । पहिलेका विकासकर्मीहरूले भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई विकासको रूपमा लिन्थे भने आधुनिक विकासकर्मीहरू (Development Thinker) ले विकासका लागि मानवीय विकासलाई जोड दिनुपर्छ भन्ने मान्यता लिएको पाइन्छ । तर जे होस् जबसम्म मानवीय विकास हुन्दैन अर्थात् जबसम्म क्षमतावान जनशक्ति तयार हुन्दैन, विकासको नाउँमा भौतिक पूर्वाधारहरू जत्तिकै निर्माण भएपनि विकासको गति मन्द हुन्दै जान्छ । मानवीय विकासको अभावमा विकाशमा गतिरोध उत्पन्न हुन्छ र अन्तमा विकासको सट्टा विनाशतिर उन्मुख हुने कुरा विगतका विकासको इतिहासले पनि बताइसकेको छ । यसैगरी बुद्धधर्म प्रचार प्रसारलाई पनि हामीले दुई पक्षले हेर्न सक्छौं । एकपक्ष मूर्ति निर्माण, मन्दिर, विहार गुम्बा निर्माण इत्यादि । अर्कोपक्ष- मानवमा धर्म सम्बन्धी ज्ञान क्षमता अभिवृद्धि गराउने । यहि कुरालाई 'आमिस पूजा' र 'प्रतिपत्ति' पूजाको रूपमा पनि लिन सकिन्छ ।

आमिस पूजा भनेको पुष्पधूप आदिले पूजा आजा गर्ने । पूजा आजा गर्नको लागि नै मूर्ति, विहार निर्माण गरेको हुन्छ । अर्कोतिर प्रतिप्रति पूजा भन्नाले धर्म सम्बन्धी आचरण गर्ने धारणा मनन गर्ने इत्यादि ।

यो कुरा सत्य हो कि धर्मको सही आचरण गर्ने व्यक्ति वा बुद्धधर्म सम्बन्धी- क्षमतावान जनशक्तिहरू भएन भने बुद्धधर्मको जीवन्त परम्परा एक पुस्ताबाट अर्को पुस्तामा कायम गरीराख्न सकिन्दैन । यस्ता जनशक्ति तयार भइरहेसम्म धर्मरूपी दीप सधैं प्रज्वलन नै भइरहन्छ निभ्दैन र निभाउन सकिन्दैन पनि । त्यसैले होला भगवान बुद्धलाई मारले परिनिर्वाण हुने अनुरोध गर्दा बुद्धले जवाफमा भन्नुभएको थियो- "जबसम्म मेरो शासनमा एक-से-एक क्षमतावान व्यक्ति तयार हुँदैन तबसम्म परिनिर्वाण हुने छैन ।" र नभन्दै धर्मको हरेक

क्षेत्रमा सक्षम व्यक्तित्व तयार भईसकेपछि मात्र बुद्धले परिनिर्वाण प्राप्त गर्नुभयो । कालान्तरमा बुद्धको शिक्षा प्रचार-प्रसारमा देखिएको न्हासलाई परिपूर्ति गर्न बौद्ध जागरण शिविर एक सशक्त माध्यम भएको छ । धर्मको सही अभ्यास आफूले पनि गर्ने र अरूलाई पनि प्रोत्साहित गर्ने काम बुद्ध धर्म प्रचार र प्रसारमा लाग्ने व्यक्तिहरूको कर्तव्य हो । केही संस्था र व्यक्तिहरूले यस कार्यलाई अगाडि बढाईरहेका कुरा सन्हाहनीय छ ।

बौद्ध जागरण शिविरका उद्देश्यहरू :

प्रायः बौद्ध जागरण शिविरले निम्न उद्देश्य समेटेको देखिन्छ :

- (१) बुद्ध धर्मका सिद्धान्तहरूसंग परिचित गराउने,
- (२) व्यक्तिमा सदआचरण (मन, वचन र शरीरद्वारा राम्रो आचरण) को विकास गर्ने,
- (३) धर्मको अवसरबाट बन्चित हुनु परेका व्यक्तिहरूका लागि बुद्धधर्म व्यापक प्रचार-प्रसार गर्ने,
- (४) विभिन्न जिल्लामा अवस्थित बुद्धधर्म सम्बन्धी स्थानीय संघसंस्थाहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने आदि ।

प्रशिक्षणको विषय बस्तु :

बौद्ध जागरण शिविरमा प्रायः पढाइने विषयवस्तुहरू :-

- (१) बुद्ध जीवनी (२) पञ्चशील (३) त्रिरत्न वन्दना (४) चतुआर्य सत्य (५) दश पारमिता (६) जातक (७) बुद्ध धर्म र विकास (८) बुद्ध धर्मका विशेषता (९) जनजाति र बुद्धधर्म बुद्धको आर्थिक विचार इत्यादि ।

प्रशिक्षकको भूमिका :

बौद्ध जागरण शिविरको गुणस्तर प्रशिक्षकमा धेरै हदसम्म निहित हुन्छ । प्रशिक्षकहरूले समय, श्रम, बुद्धि दान दिइराखेका छन् जुन निःस्वार्थ सेवा प्रशंसनीय मान्न सकिन्छ । काठमाडौं उपत्यका भन्दा बाहिर अन्य जिल्लाहरूमा गई प्रचार गर्ने सक्षम व्यक्तिहरू (भिक्षु, भिक्षुणी, उपासक, उपासिका) सीमित मात्रामा मात्र छन् । बुद्धधर्म प्रचार-प्रसार गर्न इच्छुक एवं सक्षम यस्ता व्यक्तिहरूको संख्या बढाउनु आवश्यक छ । जसले गर्दा धर्मको अवसरबाट बन्चित हुनुपरेका व्यक्तिहरूले

धर्मको रस चाख्ने मौका पाउँछन् । यसका लागि बौद्ध जागरण शिविरमा अगुवाई गरीरहेको संस्थाले बुद्धधर्म प्रचार-प्रसार गर्न इच्छुक एवं सक्षम सम्भावित व्यक्तिहरूको खोजिगरी बौद्ध जागरण प्रशिक्षण तालीम संचालन गर्न सकिन्छ । यी व्यक्तिहरू मार्फत गाउँ गाउँमा प्रचार-प्रसार गर्न सकिन्छ । अथवा विभिन्न जिल्लामा अवस्थित बुद्धधर्म सम्बन्धी स्थानीय संघ-संस्थाका केही व्यक्तिहरूलाई बुद्धधर्म सम्बन्धी ज्ञान एवं प्रशिक्षण सम्बन्धी व्यापक तालीम दिन सकिन्छ । आधुनिक युगमा तालीमका विभिन्न पद्धति तरीकाहरू प्रयोगमा आइसकेका छन्, ती वैज्ञानिक तरीकाहरू अपनाएर व्यक्तिमा बुद्धधर्म सम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि गर्न सकिन्छ ।

बौद्ध जागरण शिविरमा संस्थाको भूमिका :

बौद्ध जागरण शिविर विभिन्न जिल्लामा संचालन भइसकेका छन् । जन-जाति समूहमा विशेष गरी युवा बौद्ध समूह लागि परेका छन् । श्रीकीर्ति बौद्ध केन्द्र, हिमालय बुद्ध फाउण्डेशन जस्ता संस्थाहरूले यस्ता कार्य सहयोगका हातहरू अगाडि बढाएका छन् । जनजातीमा बुद्धधर्म प्रचार -प्रसार गर्नमा श्रद्धेय भिक्षु सुदर्शन महास्थविरको उल्लेखनीय योगदान प्रशंसनीय छ । धर्मोदय सभाले 'राष्ट्रिय जनगणना २०५८' विषयमा विभिन्न जिल्लामा बौद्धहरूलाई सचेतन कार्यक्रमको आयोजना गर्दै आएको छ । बौद्ध जागरण शिविरमा लागि परेका संस्थाहरू बिच प्रभावकारी समन्वय (Strong Net-Work) हुनु आवश्यक छ, जसले गर्दा विभिन्न जिल्लामा बौद्ध जागरण अभियान प्रभावकारी ढंगमा अगाडि बढाउन सकिन्छ ।

केही सुझावहरू :

१. बौद्ध जागरण शिविरमा प्रशिक्षण दिन सक्ने जनशक्ति (भिक्षु, भिक्षुणी/अनागारिका, उपासक/उपासिका) तयार पार्ने । वर्षको केही दिन स्वयंसेवक भई काम गर्न सक्ने योग्य सक्षम व्यक्तिहरूको खोजिगरी सूची तयार गर्ने र ती व्यक्तिहरूद्वारा शिविर संचालन गराउने । 'चरथ भिक्खवे चारीकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय ...' जस्ता सिद्धान्तलाई व्यवहारमा उतार्न प्रोत्साहन दिने ।
२. बौद्ध जागरण शिविरको कोर्स डिजाइन र तालीम निर्देशिका तयार गर्नु अति आवश्यक देखिन्छ ।
३. विभिन्न जनजातिका व्यक्तिहरूले बुझ्न सक्ने सरल

भाषाका तहगत पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४. बौद्ध जागरण शिविरमा लागी परेका संस्थाहरूले आफ्नो कामहरूलाई निरन्तरता दिदै जाने ।
५. जिल्ला-जिल्लामा बौद्ध जागरण शिविर संचालन गर्दा जिल्लामा अवस्थित बौद्ध संघ संस्थासंग समन्वय कायम गरी (Partnership) शिविर संचालन गर्ने, जसले गर्दा सहभागीहरूको गुणस्तर बढनुका साथै यी संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्नमा मद्दत गर्दछ ।
६. "बुद्धिस्ट मिशिनरी फण्ड" (सामूहिक कोष) खडागरी जिल्ला-जिल्लामा धर्मको उज्यालो घामबाट बञ्चित हनुपरेका व्यक्ति सामु प्रचार-प्रसार गर्ने कार्यलाई तीव्र पार्ने । ■

2545th Buddha Purnima Celebration in London, UK

"Lumbini Nepalese Buddha Dharma Society (UK) celebrated 2545th Buddha Purnima Celebration on Saturday, 5th May 2001 at the London Buddhist Vihara, Chiswick, London. The celebration started with Buddha puja and taking five precepts (Pancha Sila) from venerable monks followed by Gyanmala Bhajan (devotional songs). Venerable Dr. Vajirajana, head of the Vihara and Sangha Nayak of Sri Lankan Sangha Sabbha of Great Britain and Venerable Lodro Thaye, the first Westerner to ordain in Tibetan tradition, spoke on Buddhism & Laity and Kaliyuga respectively. Amrit Ratna Sthapit, adviser and founder of the society gave an introductory talk on meditation followed by a brief meditation practice. An elderly monk from Nepal Konchoy Wangui Lama of Tibetan Nyingmapa tradition participated in Tibetan chanting along with venerable Lodro thaye.

Mr. Hari Kumar Shrestha, Counsellor, Royal Nepalese Embassy spoke on the importance of Buddha's teaching in the present day world. He also informed the audience the recent findings of the Bradford University archeologists, which was also published in national newspaper in the UK, confirming beyond any doubt that Buddha was born in Tilaurakot of Lumbini in Nepal. UNESCO'S World Heritage committee and government of Nepal jointly carried out this research in the past three years.

Mr. Chandra Bahadur Gurung conducted the meeting smoothly. Mrs. Nani Shobha Shakya and Mrs. Padma Tara Sakya gave welcome and Vote of thanks speeches respectively."

अभिधम्ममा लोभ मूल चित्त

भिक्षुणी अनोजा

अभिधम्मको हिसावले चित्त एकसय एक्काइसवटा छन्। अकुशल चित्त, कुशल चित्त, विपाक चित्त र क्रिया चित्त आदि गरी विभिन्न प्रकारका चित्तहरू सबै हामीमा एकैदिनमा हुन्छन् तर पनि हामीले थाहा पाउन सकिराखेका छैनौं। यसको अर्थ हो हामीलाई आफ्नै चित्तको सम्बन्धमा पनि कति थोरैमात्र जानकारी रहेछ।

अकुशल चित्तले नराम्रो काम गराउने मात्र होइन अरूदेखि इर्ष्या, राग, द्वेष र मोह आदि भावना उत्पन्न गराउँदछ। कुशल चित्तले आफ्नो र अरूको भलो चिताई राम्रो काम गराउँदछ। कुशल एवं अकुशल कर्मको विपाक वा फललाई नै विपाक भनिन्छ। राम्रो कर्मको राम्रै फल र नराम्रो कर्मको नराम्रै फललाई नै विपाक भनिन्छ। कुशल अकुशल कर्मको फल भोग्ने चित्तलाई विपाक चित्त भनिन्छ। काम गर्ने मात्रलाई “क्रिया” भनिन्छ। क्रियाचित्त भनेको विपाक नभएको चित्त हो। कुशल अकुशल चित्तको जस्तै क्रियाचित्तको विपाक वा फल हुँदैन।

अकुशल चित्त १२ वटा छन्। त्यसमा पनि ८ वटा लोभ चित्तहरू छन्। ती यसरी छन्—

- (१) सोमनस्ससहगत दिट्ठिगत सम्पयुत्त असङ्खारिक चित्त
- (२) सोमनस्ससहगत दिट्ठिगत सम्पयुत्त ससङ्खारिक चित्त
- (३) सोमनस्ससहगत दिट्ठिगत विप्पयुत्त असङ्खारिक चित्त
- (४) सोमनस्ससहगत दिट्ठिगत विप्पयुत्त ससङ्खारिक चित्त
- (५) उपेक्खासहगत दिट्ठिगत सम्पयुत्त असङ्खारिक चित्त
- (६) उपेक्खासहगत दिट्ठिगत सम्पयुत्त ससङ्खारिक चित्त
- (७) उपेक्खासहगत दिट्ठिगत विप्पयुत्त असङ्खारिक चित्त
- (८) उपेक्खासहगत दिट्ठिगत विप्पयुत्त ससङ्खारिक चित्त

सोमनस्सको अर्थ “हर्ष” र मानसिक सुख वेदना हो। दिट्ठि शब्दले मिथ्यादृष्टि अज्ञानता जनाउँदछ। असङ्खारिकको अर्थ अरूको प्रेरणा पाएर होइन स्वयं आफ्नै प्रेरणाले गरिने पाप या पुण्य कार्य हो। अरूहरूको प्रेरणाद्वारा उत्पत्ति हुने चित्तलाई ससङ्खारिक चित्त भनिन्छ। आफूलाई मनपर्ने पनि होइन, मन नपर्ने पनि होइन, सुख पनि होइन दुःख पनि होइन, त्यस्तो असुख अदुख वेदनालाई उपेक्खा वेदना (उपेक्षा) भनिन्छ। सहगतको अर्थ मिलेको हो। दिट्ठिगत सम्पयुत्तको अर्थ

मिथ्यादृष्टियुत्त हो। त्यस्तै दिट्ठिगत विप्पयुत्त अर्थ मिथ्यादृष्टि नभएको हो। त्यसैले “सोमनस्ससहगत दिट्ठिगत सम्पयुत्त असङ्खारिक चित्त” भनेको हर्ष सहित मिथ्यादृष्टियुत्त प्रेरणा रहित चित्त” भन्ने जनाउँछ। यसरी नै अन्य लोभमूल चित्तहरूको अर्थ पनि बुझ्नु पर्ने हुन्छ।

हामीमा विभिन्न प्रकारका लोभ चित्तहरू हुन्छन् भन्ने कुरो लोभको लक्षण बारे जानकारी राख्ने बेला जान्न सक्छौं। चाहे मानिस होस् चाहे पशु, लोभ चित्तले सबैलाई नराम्रो गतिमा पुऱ्याइदिन्छ। लोभ उपादान वा आशक्ति हो भन्ने कुरो विशुद्धिमार्ग (परिच्छेद २१४, १६२ मा) यसरी उल्लेख गरिएको पाइन्छ।

लोभ बाँदरहरूलाई बाँध्नको लागि लगाइएको सिक्री समान आलम्बनलाई ग्रहण गर्ने लक्षण हो। तातो कराहीको अलकत्रा जसरी टाँसिन्छ, लोभ चित्त पनि त्यसरी नै टाँसिने गर्छ। बत्तीको कालो मोसो टाँसिए जस्तै लोभ चित्तले पनि हामीलाई छोड्दैन र यही यसको प्रत्युपस्थान हो। यो संयोजनीय धर्महरू (जसले बन्धनतिर लैजान्छ) मा आस्वाद देख्ने पदस्थान हो। लोभलाई तृष्णा पनि भनिन्छ। लोभको अनेक मात्रा हुने भएकोले यसलाई विभिन्न शब्दहरूबाट अनुवाद गर्न सकिन्छ। लोभ स्थूल, मध्यम र शुक्ष्म हुन सक्छ। अधिकांश मानिसहरूले लोभ ज्यादै प्रत्यक्ष हुँदा मात्र यसलाई चिन्न सक्छन्। तर कममात्रको लोभलाई चिन्न असमर्थ हुन्छन्।

उदाहरणको लागि अधिक मात्रामा मद्यपान, धूमपान, गर्ने व्यक्तिको लोभ चित्तलाई हामीले चिन्न सक्छौं। त्यस्तै हामीलाई मनपर्ने व्यक्तिको कुनै कारणवस मृत्यु हुँदा हामीलाई जति बढी दुःख लाग्छ त्यसबाट हाम्रो अनुरागबाट उत्पन्न हुने लोभरूपी दुःखलाई चिन्न सक्छौं।

कुनैपनि समयमा हामीले सुखकर दृश्य, प्रियवचन, मीठो स्वादको स्पर्श हुँदा प्रत्येक समयमा लोभ उत्पन्न भइरहेको हुन्छ। जसलाई हामीले नापीरहन सक्दैनौं। यसरी दैनिक व्यवहारमा हाम्रो जीवनमा एक दिनमा नै अनगिन्ती लोभहरू उत्पन्न भइरहेका हुन्छन्। दिट्ठिगत

विष्युत्त लोभ चित्तहरू सोमनस्स सहगत वा उपेक्षा सहगत हुन्छन् । उदाहरणको लागि राम्रा राम्रा लुगाहरू लगाउँदा, मीठो खाना खाँदा, सिनेमा हेर्दा, प्रिय रूप वस्तुहरूको विषयमा अरूसंग कुराकानी गर्दा दिङ्गित विष्युत्त सोमनस्स सहगत लोभचित्त उत्पत्ति हुन्छन् । उदाहरणको लागि कहिले पनि मासु नखाएको कुनै एक व्यक्तिलाई कसैले मासुको स्वाद चखाइदिएको कारणले त्यस व्यक्तिले मासुको स्वादमा आनन्द लिदै लोभ चित्तको वसमा परी तृष्णा जगाउने एक घटना ।

लोभबाट हुनसक्ने भयानक खतराहरूको संकेत गर्नुहुँदै भगवान बुद्धले लोभको कारणले जन्म मरणबाट

मुक्त हुन नसक्ने भएकोले लोभलाई जित्ने उपाय पनि प्रस्तुत गर्नुभएको छ । लोभबाट क्रोध पैदा हुन्छ । लोभले नर्कको बाटो सोझ्याइदिन्छ । त्यसैले लोभले कसरी नर्क पुऱ्याउँछ भन्ने विषयमा एकपटक ध्यान दिऔं ।

कसैको राम्रो र लोभलाग्दो मोटर देखेर मन थाम्न नसकी मोटर चोरैरै ल्याइएछ भने त्यहाँ मोटरको खोजी अवश्य हुनेछ । फलस्वरूप मोटर मालिकले आफ्नो मोटर फेला पार्नो भने त्यहाँ मारपिटको घटना अवश्य हुनेछ । अनि त्यस मोटर चोरले यही जन्ममा नर्क भोग गर्नेछ । ■

सम्यक शिक्षा समूहको संक्षिप्त परिचय

विद्या शाक्य, धरान

सम्यक शिक्षा समूह उदय टोलमा स्थापित एक सामाजिक संस्था हो । २०५० पौष २५ गते श्री स्वयम्भू चैत्य महाविहारको भवनमा पूज्य भिक्षु विशुद्धानन्दको सक्रियता र संस्थापक अध्यक्ष श्री देवीमाया शाक्यको अध्यक्षतामा स्थापित यस संस्थाको सदस्य संख्या करीब १५० जवान पुगेको छ । २०५० साल देखि हालसम्म यस संस्थाले सम्पन्न गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरू यसरी रहेका छन्—

बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, वक्तृत्वकला प्रतियोगिता, रक्तदान कार्यक्रम, इटहरी अनाथ आश्रममा कापी कलम वितरण, खेलकूद कार्यक्रममा ध्यान शिविर, बौद्ध पद्धति अनुसार विवाह कार्यक्रम, टोल सफाई, अग्नी राहत संकलन, यात्रु प्रतिक्षालय स्थापना, सम्यक गीतमाला भजन क्यासेट, कविता प्रतियोगिता, कक्षा शिशु देखि कक्षा ७ सम्म निःशुल्क परियत्ति कक्षा संचालन आदि ।

सुकुम्बासी टोलमा २०५४ सालमा श्री सम्यक शिक्षा प्राथमिक विद्यालय स्थापना गरिएको । यस स्कूललाई जापानका NION UNIVERSITY SAKORA GAOKA HIGH SCHOOL बाट रु. १ लाख ८० हजार सहयोग प्राप्त भएको थियो भने काठमाडौं पाटनका नेपाल फोस्टर मेटका संयोजक काजीरत्न शाक्य र दिव्यरत्न शाक्य मार्फत जापानी सहयोग प्राप्त भएको छ । स्कूल भवन तयार गर्न सहयोग गर्ने संस्था तथा व्यक्तिहरू यसरी छन्— धरान नगर पालिका, जिल्ला विकास समिति सुनसरी, उपासिकाहरू,

विभिन्न संघसंस्था, SOS बालग्राम इटहरी, जुनियर रेडक्रस बालग्राम इटहरी, धरान-१७ वडा समिति परिवार, धनबहादुर राईबाट १० धूर जग्गा थप प्राप्त । करीब १३ कट्टा जग्गामा स्कूल भवन तयार भएको छ । सम्यक शिक्षा समूहले देउसी र चिट्ठाबाट रु. १ लाख एकसय एक सहयोग गरिएको छ । धरान-१७ को रेल्वे देखि दक्षिण पश्चिममा चारकोशे जंगलसंगै जोडिएर रहेको उदयटोल आधुनिक धरान शहर भित्रको एउटा पिछ्छिएको गाउँको रूपमा रहेको छ । खानेपानी, बाटोघाटो र विद्यालयको सुविधाबाट बञ्चित उदय टोलमा केही वर्ष अघि सम्यक शिक्षा प्रा.वि.को स्थापना भएपछि शिक्षाको उज्यालो घामले आफ्नो प्रकाश छर्न थालेको छ । हाल ५ कोठा भएको सो स्कूलमा १ सय २० जना विद्यार्थीहरू ३ कक्षासम्म अध्ययन गरिरहेका छन् ।

विद्यालयमा स्वयं सेवकको रूपमा सहयोग गर्दै आउनुभएका सहयोगीहरू यसरी रहेका थिए— दीपा शाक्य, धनकुमार श्रेष्ठ, मोहन श्रेष्ठ, अनुपमा शाक्य, वशु शर्मा, रूपा स्थापित, केशव श्रेष्ठ, दीपा श्रेष्ठ, सरोज श्रेष्ठ आदि ।

सम्यक शिक्षा समूहलाई आजसम्म जिउँदो राख्न सफल भएकोमा भूतपूर्व अध्यक्ष, सदस्यहरू, सल्लाहकार, वर्तमान अध्यक्ष मोहन श्रेष्ठ लगायत पदाधिकारीहरू र अन्य सम्पूर्ण प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष महानुभावहरूमा हार्दिक धन्यवाद गर्दै पूज्य भन्तेज्यूको गुणलाई हामी सदासर्वदा सम्झिरहने छौं । ■

जेहोस् शान्ति भनेको महापुरुष गुण हो । सहनु भनेको शारीरिक र मानसिक गरी दुई थरीका छन् अर्थात् शरीरमा हुने वेदना र मनमा हुने वेदना सहने गरी २ थरीका छन् । शारीरिक वेदना मात्र सहन सकेमा पनि मंगल नै हुनेछ । सहनशक्ति भएन भने कपाल एक पटक मात्र दुखे पनि, पेट मात्र दुखे पनि छटपटाउँदै चिच्याएर कराउने व्यक्तिहरू सहन शक्ति नभएका हुन् । अय्यामा ! अय्यामा ! भन्दै कराई अरूलाई समेत दुःख पीर दिने व्यक्तिहरू पनि छन् ।

हाम्रो समाजमा चारैतर्फ थुप्रै खराब र दुष्ट स्वभावका मानिसहरू छन् । खराब कार्य गर्नेहरू पनि थुप्रै छन् । त्यसैले सहेर आनन्द पूर्वक जीवन बिताउन सिकनु परेको छ । यसको लागि प्रज्ञा र वीर्य पनि आवश्यक छ । संसारका मानिसहरू सबै निर्दोषी भइदिए त कसैलाई पनि सहनशीलता र सहनु पर्ने अवस्था नै आउँदैन होला । सहने भनेको एक ठूलो तपस्या हो । महान व्यक्ति र पण्डित बन्नुको लक्षण हो । साधु र भिक्षुहरूका लागि मात्र होइन सबैका लागि शोभा हो । मंगल हो । शान्तिको साँचो हो ।

मैत्री-मित्रता

आजभोलिका अशान्त वातावरण र परस्पर द्वेषले भरिएको समाजलाई बुद्धको मैत्री सन्देश धेरै कामलाग्छ । शान्ति स्थापना गर्नको लागि मैत्री वा मित्रता र भातृत्वको भावना अत्यावश्यक छ । यसको साथै करुणा, मुदिता (प्रसन्नता) उपेक्षा (तटस्थता, मध्यस्थता) पनि त्यतिकै आवश्यक छ । यी गुण धर्महरू नभएमा एकता कायम हुन सक्दैन । एकता (मेल मिलाप गरिबस्ने) बानी भएन भने उन्नतीको बाटो सम्भव छैन । अनि मनमा सुख शान्ति पनि प्राप्त हुँदैन । त्यसैले शान्ति प्रिय, उन्नतिशील र विकासको मार्गमा जान रुचाउने वर्गले तथा सुख मनपराउने मानिसले यी ४ वटा गुणधर्महरू आ-आफ्नो मनमा समावेश गर्ने कोशिस गर्नुपन्थो ।

मैत्री भनेको संस्कृत शब्द हो । यसलाई पालि भाषाबाट मेत्ता भनिन्छ । यसको अर्थ विशुद्धि मार्गमा

बुद्धघोषाचार्यले दिनु भएको अनुसार यसरी छ-
“मेज्जतीति मेत्ता, सिनिय्हतीति अत्थो” जुन कार्यले कडा चित्तलाई नरम पारिदिन्छ, त्यसधर्म कार्यलाई मैत्री भनिन्छ । स्नेह वा प्रेम भनेको दुई प्रकारका छन्:- तृष्णा प्रेम (स्नेह) र मैत्री प्रेम । यिनीहरू मध्ये तृष्णा प्रेम मोहयुक्तको लोभ, धर्म वा स्वभाव हो । त्यसैले मोहले छोपी मायामा परी विछोड भएर बस्न नसक्ने स्वार्थयुक्त प्रेमलाई तृष्णा प्रेम भनिन्छ । यो अकुशल धर्म भएको कारणले पछि शोक र पीर हुने कार्य हो । मैत्री प्रेम द्वेषको विरुद्ध प्रज्ञाले अगाडि सारेको अलोभ सहगत धर्म हो । त्यसैले आफूलाई पनि अरूलाई पनि अहिलेलाई पनि पछिसम्म पनि हित र असल हुने धर्म मैत्री प्रेम वा स्नेह भनी बुझ्न सक्नुपर्छ । यो एक शुद्ध मनको अवस्था वा कुशल धर्म भएकोले जहिले पनि सन्तोष र सुखको लागि हेतु बन्ने धर्म हो ।

मैत्री चित्त अपनाउनको लागि अर्काको गुण मात्र खोज्न जान्नु पर्छ । अनि मात्र मैत्री चित्त बलियो हुनेछ । दोषमात्र खोज्ने बानी गन्थो भने द्वेष भाव मात्र बढेर मैत्री बिग्रँदै जाने छ ।

“करुणुपाय कोसल्ल परिगगहितो लोकस्स हित सुख संहारो अन्थतो अब्यापावो मेत्ता पारमिता” अर्थात् चरियापिटक अर्थकथामा बोधिसत्त्वले निभाउनु पर्ने मैत्री चित्त पारमिता लक्षण यसरी बताइएको छ । करुणापूर्वक उपाय कौशल्यले युक्त भई जनताहरूलाई हित सुख हुने कार्य गर्ने, अद्वेष वा बदला लिने भावना नगर्नु नै मैत्री पारमी हो ।

यसमा ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने एक कुरो छ, । राग वा लोभ पनि मैत्रीको नकाव लगाएर आउने एक प्रकार को क्लेश हो । चाकु देखाएर झिंगा मार्ने जस्तो कामलाई मैत्री भन्न सकिदैन । मैत्री चित्र राखी उपकार गरे जस्तो बहाना मात्र गरेर अर्को तर्फबाट ठग्ने र आफ्नो अधिनमा राखी शोषण गर्न खोज्ने कार्य शुद्ध मैत्री हुन सक्दैन । त्यसैले राग चित्त र मैत्रीलाई छुट्टाछुट्टै रूपमा चिनेर यथार्थ रूपले बुझ्न नसकेसम्म हामीमा यस्तो शुद्ध गुण समावेश हुन सक्दैन । यसरी ज्ञानले देख्न नसकेसम्म

धेरै जसोले आफूमा लुकेर बसेका राग वा तृष्णालाई नै मैत्री चित्त ठानेर भुल्न सक्छन्, भ्रममा पर्न सक्छ। माथि उल्लेख भए जस्तै तृष्णा वा स्नेह प्रेममा परिवर्तन हुन सक्छ। उदाहरणको लागि राम्ररी लुगा लगाउन दिइराखेको सुकिलो पोषिलो रहरलाग्दो बच्चा देख्ने बित्तिकै धेरैजसो मानिसलाई त्यो बच्चालाई बोक्न मन लाग्ने हुन्छ, त्यो बच्चासँग कुराकानी गर्न मन लाग्ने हुन्छ, केही खाने कुरो दिन मन लाग्ने हुन्छ। तर मैलो र हेर्दै घिनलाग्दो फोहर लुगा लगाइराखेको फोहरी बच्चा देख्ने बित्तिकै त्यो बच्चा तर्फ यसो पनि हेर्न मन नलाग्ने हुन्छ। त्यो बच्चा नजिक आउँदा पनि गाली गर्दै धपाएर पठाइन्छ। धनी व्यक्तिहरूको राम्रा र रहरलाग्दो बच्चा र गरीब व्यक्तिको नराम्रो बच्चाहरू दुई जना मध्ये गरीब व्यक्तिको बच्चा प्रति बढी मैत्री राख्न आवश्यक छ। दुःखी बच्चा प्रति करुणा राख्नु सक्नु पर्छ। राम्रो र धनी बच्चा प्रति मैत्री गर्ने र गरीब दुःखी र नराम्रो बच्चा प्रति (मैत्री) र माया नगर्ने शुद्ध मैत्री भाव होइन। यसलाई तृष्णा प्रेम वा राग सहितको प्रेम भनिन्छ। आफ्नै श्रीमती, छोरा छोरी, श्रीमान्, राम्रा कोही व्यक्तिहरू वा प्राणीहरू प्रति माया लाग्ने स्वभाव सबै राग हो। सत्य मैत्रीले त राम्रो-नराम्रो, धनी, गरिब, विद्वान र अशिक्षित भनी भेदभाव राख्दैन। आफूलाई दुःख मन नपरे जस्तै, आफू दुःख देखेर डराए जस्तै र सुख मन परे जस्तै, संसारमा रहेका सबै प्राणीहरूलाई पनि दुःख मन पर्दैन। दुःख देखेर सबै डराउँछन्। सबैलाई सुख नै मन पर्छ। अरूलाई पनि दुःख नहोस्, सुख होस् भन्ने इच्छा गर्ने स्वभाव भएको व्यक्तिले मैत्रीपूर्वक काम गर्छ। मैत्रीपूर्वक नै कुरा गर्छ। जे काम गरे पनि अरूलाई दुःख नहोस्, सुखी होस् भन्ने कामना गर्दछ। आफूले गरिदिएको उपकारको बदला केही फाइदा लिने आशा राख्दैन। कर्तव्य सम्झेर काम गरिदिन्छ। तर तृष्णा प्रेम गर्ने बानी पन्यो भने पछि शोक र पीर हुने गर्छ। यसले खिचलो अवस्थालाई श्रृजना गरिदिन्छ।

आफूलाई मनपर्ने व्यक्तिहरूलाई आफूले चिन्ने व्यक्तिहरूलाई र मध्यस्थ व्यक्तिहरूलाई मैत्री राख्न सजिलो छ तर आफूलाई मन नपर्ने व्यक्तिहरू र शत्रुहरूलाई मैत्री राख्न सजिलो छैन। मन नपर्ने

व्यक्तिहरूलाई मैत्री राख्दा क्षान्ति गुणलाई स्मरण गर्दै सहन सक्नु पर्दछ। मैत्री बल हुनु नै क्षान्ति भएर हो। क्षान्ति साथी नभइकन मैत्रीपूर्वक कुनै काम पनि गर्न सकिदैन।

मैत्री धर्म प्रचार गर्दै यसलाई अभ्यास र पालना गर्नु नै विश्व शान्तिको लागि एक मूलमन्त्र हो। संसारका धेरै जसो व्यक्तिहरूमा यो मैत्री धर्म वा नरम हृदय, करुणाले भरिएको हृदय भएमा मात्र परस्पर द्वेष भाव हुनेछैन। बलियाले निर्धालाई थिचोमिचो गर्ने बानी हुनेछैन। परस्पर सहयोग र सहानुभूति हुनेछ। अनि मात्र समान रूपले आर्थिक उन्नति हुन सक्नेछ। मैत्री चित्त भएन भने मानिसहरूको जीवन आनन्दमय हुन नसकी जीवन एक बोझको रूपमा अनुभव हुनेछ। नरमाईलो हुनेछ। मन नपर्ने व्यक्तिहरूको अधीनमा बस्नु पर्दा र आफूसँग मेल नखाने व्यक्तिहरूसँग जीवन बिताउनु पर्ने पनि ठूलो दुःख हो भनी बुद्धले सारनाथमा सबभन्दा पहिला उपदेश दिनुहुँदा भन्नुभएको हो। “अपिपयेही सम्पयोगो दुक्खो” अप्रिय व्यक्तिसँग जीवन बिताउनु पनि दुःख नै हो। मैत्री चित्त नभएको व्यक्तिले अरूलाई दुःख मात्र दिने योजना बनाइरहन्छ। उपकार कार्य गरेपनि अरूहरूको जीवनमा बोझ पर्ने गरी उपकार गर्छ। सारा अशान्ति र कलहको वीज नै अमैत्री चित्त हो। अमैत्री व्यवहारले गरेर आजभोलि जनजीवनमा सुरक्षा भनेको नै छैन। भय र त्रासले कोही मुक्त छैनन्। मानिसहरूले आफ्नो जीविकाको लागि रात दिन नभनी रगत र पसिना बगाई कमाएको सम्पत्तिको सुरक्षासम्म पनि गर्न सकिरहेका छैनन् वा सुरक्षित भएको छैन। कहिं टाढा गएर कमाउन जाने शाहससम्म पनि छैन। मानिसहरूको अमैत्री व्यवहारले गर्दा सुरक्षा भनेको नै छैन। सबै व्यक्तिसँग मैत्री (राम्रो व्यवहार) चित्त भएमा, अदालत, थाना, सिपाही आदिको जरुरत नै हुने थिएन। परस्पर मैत्री भाव नभएको कारणले कतिपय व्यक्तिले आफ्नो रगत पसिनाको कमाई धेरै जसो नचाहिँदो क्षेत्रहरूमा खर्च गरी खेर फालिरहेका हुन्छन्।

मैत्रीको प्रभेद

मैत्री विधि ३ प्रकारका छन् (१) मैत्री काय कर्म (२) मैत्री वाक कर्म (३) मैत्री मन कर्म। यसरी मैत्रीको ३ प्रकारका कामहरू छन्।

(१) मैत्री काय कर्म :

अरूहरूको काममा सहयोग गरिदिदा हितैषी चित्तले राम्रो सहयोग गरिदिनु पर्छ । अरूहरूलाई सहयोग गर्दा आफूले कर्तव्य निभाइरहेको भन्ने ठानी त्यसको बदलामा आफूलाई कुनै आशा नराखी काम गर्न सकेको खण्डमा मात्र मैत्री काय कर्म पूर्ण हुनेछ । अरूलाई उपकार र सहयोगको काम गरेमा मात्र मैत्री काय कर्म प्रकट हुनेछ ।

(२) मैत्री वाक कर्म :

पवित्र हिताभिलाषी चित्तले कुरागर्ने वानीलाई मैत्री वाक कर्म भनिन्छ । जुन कुरा गरेपनि अरूलाई हित हुने, कामलाग्ने कुरा मात्र गर्दछ । मैत्री चित्त नभएको कुरो अर्थयुक्त हुँदैन, राम्रो फल प्राप्त हुँदैन । गहकिलो हुँदैन । सिद्धि हुँदैन । गतिलो हुँदैन । हाँसे पनि गतिलो तरिकाले हाँसन सक्दैन । नक्कलि तरिकाले हाँसिन्छ । मैत्री चित्त भएको व्यक्तिले कुरा गर्दा सुन्ने मानिसहरूको मन आनन्द हुनेछ । काम नै शीतल हुनेछ । कडा मन पनि नरम भएर जानेछ ।

मैत्री चित्त सहितको व्यक्तिले अरूहरूको दोष देखे पनि उनीहरूको त्यस दोषलाई सुधारी राम्रो बाटोमा ल्याउनको लागि सुधार गर्दै उनीहरूलाई बुझाउने कोशिश गर्दछ ।

अंगुलिमाल डाकु उसलाई नसहने साथीहरूको इर्ष्या र गुरुको विवेक बुद्धि नभएको कारणले हिंसक बन्न पुग्यो । आफ्नो आमालाई मार्ने विचार गरी हिंडेको बेला बुद्धले करुणा राखी, मैत्रीपूर्वक अंगुलिमाल भेट्न जानुभयो । बुद्धको मैत्रीपूर्ण उपदेश सुन्ने वित्तिकै उसको फलाम जस्तो कडा हृदय पनि घ्यू जस्तै परिगियो । बुद्धको मैत्री बलले अंगुलिमालको तरबार खिया लाग्यो । हात लुलो भयो । दानव हृदय फेरि मानव हृदय बन्यो । यो एक सत्य घटना हो । कल्पना होइन । आजभोलि पनि मैत्री पूर्वक कुरा गर्नु भन्ने पानी आगोसंग मिले जस्तै मिल्न सक्छ । पानी र आगो मिलाउनको लागि मैत्रीको सहयोग चाहिन्छ । उदाहरणको लागि एक घटना अगाडि राख्छु ।

संयुक्त राज्य अमेरिका र जनवादी गणतन्त्र चीन पानी र आगो जस्तै शत्रुको रूपमा रहेको कुरा कसलाई थाहा थिएन र ? तर तत्कालीन राष्ट्रपति श्री निक्सन

चीनमा गई अध्यक्ष माओत्सेतुंग भेटी हात मिलाएको बेला पानी र आगोको रूपमा रहेको दुई देश एक आपसमा पानी दूध जस्तै मिल्न थाले । प्रत्यक्षदर्शीहरूको भनाई र ती दुवै राष्ट्र प्रमुखहरूले हात मिलाइरहेको अवस्थाको तस्वीरको अनुसार देखेपछि त्यसै अनुमान लगाउन सकिन्छ, अवश्य पनि मैत्रीको प्रभाव पर्दो रहेछ । हृदय परिग्लंदो रहेछ भन्ने कुरो त्यो भन्दा पछिको गतिविधिबाट प्रष्ट हुन्छ । राष्ट्रपति निक्सन र अध्यक्ष माओत्सेतुंग दुवैजना भेटी हात मिलाउँदा विश्वमा नै एक अभूतपूर्व रूपले भूकम्प गयो । फलस्वरूप विश्वको रूपरेखा नै बदलियो । खिंचातानी खुकुलो भयो भन्दा अत्युक्ति नहोला । यो मैत्री चित्तको प्रतिफल हो । तर काम र कुरो मैत्रीपूर्ण हुनुपर्छ । चित्त शुद्ध हुनुपर्छ ।

(३) मैत्री मनः कर्म :

मैत्री मनः कर्म भनेको भित्री हृदय देखि मैत्री पूर्वक हितैषी बनी कल्पना गर्नुपर्छ । चित्त दुषित भयो भने त्यसको फल राम्रो हुँदैन । मन राम्रो भए मात्र गति पनि राम्रो हुन्छ भनिएको हो ।

माथि उल्लेख गरिएको ३ वटा मैत्री कर्महरू मध्ये मैत्री मनःकर्म मुख्य हो । ज्येष्ठ व्यक्ति नै प्रमुख हुन्छ । मैत्री मनः कर्म बलियो भएमा अर्को काय, वाक दुबै सफल हुन्छ । त्यसैले भित्री हृदयदेखि हीत होस्, सुखी होस् भनी शुभकामना गर्नुपर्दछ । मैत्री चित्त फैलाउन सक्नुपर्छ । मैत्री भाव प्रचार गर्नसक्नु पर्छ । धेरैजसो व्यक्तिलाई मित्रभाव राख्न सक्नुपर्छ । मित्रताको बन्धन बलियो पार्नु पर्दछ । मित्रता विग्रिने काम गर्नुहुँदैन ।

यस संघर्षमय संसारमा सबैले मैत्रीपूर्वक कायकर्म, मैत्रीपूर्वक वाक कर्म र मैत्रीपूर्वक मनःकर्म बनाई काम गर्न सकेमा एक रमणिय समाजको श्रृजना हुनसक्छ । सबैले सन्तोषपूर्वक श्वास फेरि बाँचन पाउने छ । यसको लागि त्याग र विवेक बुद्धिको सहारा लिई सहने शक्ति पनि बृद्धि गर्नुपर्छ । अनि क्षान्ति र मैत्रीको चमत्कार प्रत्यक्ष रूपमा छर्लङ्गिने छ । अन्धो र लंगडा व्यक्ति हिंड्नको लागि परस्पर सहयोगको जरुरत परे जस्तै शान्ति स्थापना गर्नको लागि क्षान्ति र मैत्री दुवै गुणको परस्पर सहयोग चाहिन्छ ।

क्रमशः

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको शनिवारीय कक्षाको प्रतिवेदन

२०५८ वैशाख ८ गते । रिपोर्टर- श्यामलाल चित्रकार ।

विषय : स्रोतापन्न

यसदिन भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले “स्रोतापन्न” विषयमा प्रवचन दिनुहुँदै भन्नुभयो- “हामीले आफ्नो चित्तलाई पूर्ण रूपले परिशुद्ध गरी आश्रवक्षय गर्नका लागि चारवटा मार्गफलहरू पार गर्नुपर्छ । ती यसरी छन्- स्रोतापत्ति, सकृदागामी, अनागामी र अरहत ।

पहिलो मार्गफल स्रोतापन्न पार गर्नका लागि ३ वटा ठूलठूला खराब बानीहरू वा क्लेशहरूलाई हटाउनु पर्छ । ती यसरी छन्-

- (१) सकृदायदिष्टि (म र मेरो भनी आशक्तिवस टाँस्ने बानी)
- (२) विचिकिच्छा (चाहिँदो नचाहिँदो विषयमा शंका उपशंका गरिरहने बानी)
- (३) शीलब्वत परामास (विवेक-विचार नपुऱ्याई धर्मको नाममा विभिन्न कर्मकाण्ड र अन्धविश्वासी कार्यहरूमा लाग्नु ।

यसको लागि हामीमा धर्म श्रवण गरी श्रुतमय ज्ञान हासिल गर्ने बानी हुनुपर्छ । ठाउँ अनुसार आफ्नो मनले बुद्धि पुऱ्याई काम गर्न सक्ने बानी योनिंसो मनसिकार हुनुपर्छ । धर्मअनुसार आचारण गर्ने बानी बसाल्नुपर्छ ।

सकृदागामी मार्गफल पार गरिसकेका ब्यक्तिले उपरोक्त ३ वटा क्लेशहरू नाश गर्नुमा साथै कामराग र द्वेषलाई पनि केहीहदसम्म नाश गरिसकेको हुन्छ । अनागामी मार्गफल प्राप्त गरिसकेको ब्यक्तिले मात्र कामराग र द्वेषलाई निर्मूल नै पारिसकेको हुन्छ भने अरहन्त मार्गफल प्राप्त गरेको ब्यक्तिमा राग, द्वेष, लोभ, घमण्ड, चञ्चलाता र अज्ञानता आदि सम्पूर्ण क्लेशहरू निर्मूल नै भईसकेको हुन्छ । फलस्वरूप त्यस ब्यक्तिको चित्त निर्मल र शुद्ध हुनेछ ।

२०५८ वैशाख १५ गते । रिपोर्टर- विमला शाक्य ।

यसदिन जातीवाद र बुद्ध विषयमा बोल्नु हुँदै लोचनतारा तुलाधरले भन्नुभयो-

बुद्ध शिक्षानुसार मानिसहरूको ठूलो जात र सानो जात छैन । सबै समान छन् । ठूलो र सानो बनिने त उसको

व्यवहार र कार्य अनुसार हुनेछ । ब्राह्मण कूलमा जन्मेर नीच काम गर्नु भने त्यस ब्यक्ति तल्लो जातको हुनेछ । २५४५ वर्ष पहिले बुद्धले प्राणीहरूको जाती भेदको व्याख्या जसरी गर्नुभएको छ ठीक त्यसरी नै जीव विज्ञानमा वैज्ञानिकहरूले प्राणीहरूको विभाजन गरेको पाइन्छ ।

जीव विज्ञानमा (१) वनस्पती शास्त्र र (२) प्राणी शास्त्र दुई भागमा विभाजन गरिएको पाइन्छ ।

त्यसरी नै बुद्धले पनि बासट्ट सूत्रमा यसरी विभाजन गर्नुभएको छ-

- (१) घाँस, रूख र फूल आदि (२) प्राणीहरू ।
- प्राणीहरूमा पनि यसरी विभाजन गरिएकोछ-
- (क) कीरा, पुतली, कमीला आदि प्राणी
- (ख) चार खुट्टाले टेक्ने प्राणी
- (ग) घिस्रेर जाने प्राणी
- (घ) पानीमा बस्ने प्राणी
- (ङ) आकासमा उड्ने प्राणी

यी माथि उल्लेखित ५ प्रकारका प्राणीहरू बिच जातीय भेद छ ।

(च) मानिसहरू

मानिस भनेपछि त्यहाँ जातीय भेद छैन । शरीरको बनौट सबैको समान हुन्छ । तर व्यवहार भने फरक-फरक हुन्छन् । अर्थात् गुणमा मात्र फरक हुन्छन् ।

यसरी जीव विज्ञानमा र बुद्धले प्राणीहरूको वर्गीकरण गरेको तरीका एकै किसिमको देखिन्छ ।

२०५८ वैशाख २९ गते । रिपोर्टर - रामेश्वरी ।

कक्षा संचालक - श्यामलाल चित्रकार ।

विषय : बर्माका बुद्ध धर्म

यसदिन International Theravada Buddhist Missionary University बाट Diploma Course पूरा गरी फर्कनु भएका वक्ता श्री सुवर्ण कुमारी बज्जाचार्य र ध.बौ.अ. गोष्ठीका सदस्य श्री नीता केशरी श्रेष्ठबाट “बर्माका बुद्ध धर्म” विषयमा आ-आफ्नो अनुभव ब्यक्त गर्नु भएका थिए ।

अनुभव ब्यक्त गर्ने क्रममा वक्ता सुवर्ण कुमारीले

भन्नुभयो- Dec. 1998 मा समुद्घाटन गरिएको यस University मा हाल तेस्रो ब्याच शुरू हुन गइरहेको छ । जसमा नेपाली विद्यार्थीहरू अटूट रूपमा सहभागी भइरहेका छन् । I.T.B.M.U. को मुख्य उद्देश्य नै हजारौं वर्ष देखि संरक्षण गर्दै आएको बुद्ध धर्म भिक्षु भिक्षुणीहरूमा मात्र सीमित नराखी विश्व भरको जनतालाई अध्ययन गर्ने अवसर प्रदान गरी विश्वमा शान्ति कायम गर्नु हो । यहाँ बुद्ध धर्मलाई परियत्ति, प्रतिपत्ति र प्रतिवेध गरी ३ चरणमा अध्ययन अध्यापन गराइन्छ ।

Diploma in Buddhism 1st Year

B. A. in Buddhism 2nd Year

M.A. in Buddhism 3rd Year

यहाँ विषयना ध्यानमा पनि जोड दिइएको पाइन्छ ।

अर्का वक्ता नीता केशरीले भन्नुभयो- “उक्त University मा अध्ययन गर्न आउने विद्यार्थीहरूका लागि खाने र बस्ने व्यवस्था निःशुल्क मिलाइएको छ । हजारौं वर्षदेखि संरक्षण गर्दै आएको बुद्ध धर्म विश्वमा प्रचार प्रसार गरी विश्वका जनसमुदायमा पुऱ्याउने र छैठौं संघायनाद्वारा पारित त्रिपिटकको ब्याख्या अध्ययन अध्यापन गराउने र चर्तुब्रह्म विहारको आधारमा विश्वमा मैत्री र शान्ति कायम गर्नु यसको उद्देश्य रहेको छ ।

यहाँको मानिसहरू धेरै जसो बुद्धधर्म मान्छन् र दान, शील र भावनामा आफ्नो दिनचर्या बिताउनु उनीहरूको बानी भइसकेको छ । उनीहरूको मैत्रीपूर्ण सहयोगात्मक व्यवहार अति नै प्रशंसनिय छ । उनीहरूमा विदेशी विद्यार्थीहरू प्रति अति नै श्रद्धा भएको महसूस गरेकी छु ।

भिक्षु भिक्षुणीहरूलाई भौतिक सुख, सुविधा प्रदान गर्ने श्रद्धालु उपासक उपासिकाहरूलाई उहाँहरूले शिक्षाको साथै आध्यात्मिक ज्ञान प्रदान गर्ने गरिन्छ । यसरी त्यागी र गृहस्थी बिच अन्योन्याश्रित सम्बन्ध भएकोले नै बर्माका बुद्ध धर्म चिरस्थायी रहनुमा र बिकास हुनमा ठूलो मद्दत पुगेको छ ।”

२०५८ ज्येष्ठ ६ गते, शनिबार । रिपोर्टर : रामेश्वरी ।

कक्षा संचालक : श्यामलाल चित्रकार

विषय : अष्ट परिष्कार

यसदिन धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीका धर्मानुशासक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले “अष्ट परिष्कार” विषयमा प्रवचन गर्नुभयो ।

उहाँले प्रवचनको क्रममा भन्नुभयो- “आठ प्रकार का ठूला दानहरू यसरी रहेका छन्- (१) विहार बनाउनका लागि जग्गा दान (२) विहार दान (३) कठिन चीवर दान (४) संघ दान (५) बुद्ध मूर्ति दान (६) चर्पी बनाई दान दिनु (७) अष्ट परिष्कार दान (८) कठिन चीवर दान ।

यी आठ प्रकारका दानहरूमध्ये अष्ट परिष्कार दानमा आठ प्रकारका वस्तुहरू यसरी दान गरिन्छन्- (१) संघाती (२) अन्तरवासक (३) उत्तरासंघ (४) पिण्डपात्र (५) कपाल खौरने सामान (६) सियो धागो (७) काय वन्धन (८) पानी छान्ने चालनी ।

पहिला पहिला चीवर दान दिने चलन नहुँदा भगवन् बुद्धले भिक्षुहरूलाई पांशुकुलिक चीवर लगाउन आज्ञा हुनुभएको थियो । मशानमा फालिएको कपडा काटी बनाइएको चीवरलाई पांशुकुलिक चीवर भनिन्छ । भिक्षा जाने बेलामा भिक्षापात्र लिएरै जानुपर्छ । पहिला पहिला विहार भनेको नै नभएको अवस्थामा भिक्षु भिक्षुणी जंगलमा नै रहनुपर्ने भएकोले जंगलमा जाँदा रूखका हाँगा विंगा छाँट्दै र हटाउँदै जानुपर्ने भएकोले छुराको आवश्यकता भएको हो । तर अहिले आएर त्यसको ठाउँमा कपाल खौरने सामान दान दिने चलन आयो । चीवर सिउनको लागि र च्यातेको ठाउँमा मर्मत गर्नको लागि सियो धागोको अत्यावश्यक हुन्छ । त्यस्तै फोहर पानी छानेर खानको लागि पानी छान्ने चालनीको आवश्यकता भएको हो । घरखेत त्यागी आएका भिक्षु भिक्षुणीहरू आत्मनिर्भर बन्नका लागि यी आठ प्रकारका सामानहरू उहाँहरूले व्यक्तिगत सामानको रूपमा प्रयोग गर्न मिल्नुको साथै बुद्ध शासन प्रति घनिष्ट सम्बन्धित सामान भन्न मिल्दछ ।

२०५८ ज्येष्ठ १३ गते ।

विषय : कर्म र कर्मफल

यसदिन धम्मवती गुरुमाले “कर्म र कर्मफल” विषयमा प्रवचन दिनुहुँदै भन्नुभयो- “बुद्धले भन्नुभएको छ, कर्म र कर्मफल विषयमा हामीले चिन्तन गर्न सकिदैन । कुनै पनि कार्य गर्नको लागि हाम्रा १७ वटा चित्त खण्डहरू पूरा हुनु पर्दछ । ती मध्ये ७ वटा जवन चित्तहरूले मात्र संस्कार बनाउँछ ।

हामीले जुनसुकै कर्मको बीऊ रोपे पनि त्यसको फल ७ भागमा बाँडिन्छन् । ती मध्ये १ भाग यही जन्ममा

भोग्नु पर्नेछ भने अर्को एकभाग अर्को जन्ममा भोग्नु पर्नेहुन्छ । बाँकी ५ भाग हामीले जबसम्म जन्म मरण चक्रबाट मुक्तिप्राप्त गर्न सक्दैनौं, तबसम्म जुनबेला मौका मिल्छ, त्यही बेला त्यसको फल भोग्नुपर्ने हुन्छ ।

हामीले गरेको कर्म र त्यसको कर्मफल उक्त कार्य गर्दाको चित्तमा भर पर्छ । त्यसैले भगवान बुद्धले चेतनाले नै कर्म बन्छ भन्नुभएको छ । कुनै पनि कार्य आफ्नो मनको साथसाथै वचन वा शरीरबाट पनि सिद्ध गरियो भने त्यस कार्य कर्म बन्न पुग्छ । अर्थात् आफ्नो मन सहित भएर बोले मात्र पनि कर्म बन्न पुग्छ । त्यसैले सकेसम्म कसैले पनि खराब चित्तले कुरा गर्न र काम गर्न नपरोस् ।

स्वाँया पुन्ही

त्रि-शरण गमन
किशोर घुसः, गाःबहाः, यल

सिद्धार्थ गौतम जन्म जूगु ।
थौं हे खः भिंगु दिं “स्वाँया पुन्ही” ॥
पुष्प व धूपं लसकुस यानाः ।
ज्ञानमाला म्ये हालाः झी हनेनु ॥

वसपोलया बोधिज्ञान लाभ जूगु ।
थौं हे खः भिंगु दिं “स्वाँया पुन्ही” ॥
सकल बौद्धजन झी दक्व मुनाः ॥
बुद्धया शरणय् झी वनेनु ॥

तथागतया महापरिनिर्वाण जूगु ।
थौं हे खः भिंगु दिं “स्वाँया पुन्ही” ॥
पञ्चरंगी ध्वाय् फर-फर ब्वय्काः ।
नगर सकभन झी चाः हिलेनु ॥

ध्व हे स्वंगू लक्षणं चूलाःगु ।
थौं हे खः भिंगु दिं “स्वाँया पुन्ही” ॥
नीन्यासः व पीन्यादं क्यंगु ।
“बुद्ध जयन्ती” झी हनेनु ॥

निर्भिकता हे निर्वाणे थ्यनीगु लँपु खः

पूर्णकाजी तुलाधर

बुढाबुढी जुयावंसां ग्यायमते छिकपिं
अन्न भकारी थें पुण्य सम्पत्ति यक्को दुपिं
जन्म जुलकि सकलें बुढाबुढी ज्वी मानिपिं
मदुनी थौतक बुढाबुढी मजुसे च्वनेफुपिं
अनन्त कालनिसें जन्म जुक्को प्राणीपिं
बुढाबुढी जुलकि सिनावने मानिपिं

ज्ञानीगुणी सःस्यू धाःपिं चक्रवर्ती जुजुथें जापिं
मदुनि थौतक अमर जुयाः म्वानाच्वने फुपिं
सीमानिगु देह ज्वनाः झीपिं जन्म कयाच्वनापिं
सीधकाः छाया ग्यानाच्वने माःगु छिकपिं ?

ग्यायमते अजि बाज्या दाजुकिजा तता क्यहेंपिं
यक्को दान धर्म पुण्य कमय् यानाच्वदा दीपिं
बुद्ध धर्म संघया शरणे वयाच्वना दीपिं छिकपिं
शील समाधि ध्यान भावना यानाच्वना दीपिं
रत्न मञ्जरी गुरुमाँया निर्देशनय् ध्यान अभ्यास यानाच्वनादीपिं
धम्मवती गुरुमाँया उपदेशं हृदय परिवर्तन ज्वी धुकीपिं
धर्मकीर्ति विहारया श्रद्धावान् उपासक उपासिकापिं
ध्वहे जन्मय् दुक्खं मुक्त जुयाः निर्वाणे थ्यनेमा छिकपिं

NOT TO DO EVIL

पाप कर्म न्हिल्यै नगनुं

TO CULTIVATE MERIT

पुण्य अर्जि जानु

TO PURIFY ONE'S MIND.

आफ्नो (मन) निर्वाणकै शुद्ध गर्नु

- This is the teaching of the Buddhas.

यहि नै बुद्धहरूको उपदेश हो ।

राष्ट्रिय जनगणना सचेतना गोष्ठी

धर्मोदय सभा बुटवल शाखाद्वारा आगामी २०५८ को राष्ट्रिय जनगणना सन्दर्भलाई लिएर नेपाली जनतालाई आफ्नो धर्म, हक र हित को बोध गराउन आयोजित “राष्ट्रिय जनगणना २०५८ सचेतना गोष्ठी” गत २०५८ बैशाख २९ गते शनिवार बुटवल जेसिज भवनमा सम्पन्न गरिएको समाचार छ । प्रमुख अतिथि पुज्य गुरुमाँ उदयशिलाज्यूबाट पानसमा द्वीप प्रज्वलित गरी प्रारम्भ भएको उक्त कार्यक्रममा धर्मोदय सभा बुटवल शाखाका सचिव श्री पूर्णकाजी शाक्यले स्वागत गर्नुभएको थियो । सो कार्यक्रममा बौद्ध युवा ज्ञानमाला संघ बुटवलका अध्यक्ष एवं धर्मोदय सभाका केन्द्रिय सल्लाहकार श्री विमलबहादुर शाक्यले “राष्ट्रिय जनगणना २०५८ को महत्त्व” विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभयो जसमा सहभागीहरू प्रश्नोत्तर कार्यक्रममा सहभागी भएका थिए । जनगणना तथ्याङ्क संकलन कार्यको समयमा बुद्ध धर्मावलम्बीहरूले ध्यान दिनुपर्ने महत्त्वपूर्ण विषयहरू माथि धर्मोदय सभाका उपाध्यक्ष श्री प्रेमलाल उदास र सदस्य श्रीमती धर्मी शाक्यले प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

धर्मोदय सभा बुटवल शाखाका अध्यक्ष श्री आनन्दमान सिंह शाक्यको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको उक्त कार्यक्रममा शान्ति बौद्ध गुम्बा, भैरहवा, नेपाल मगर बौद्ध सेवा संघ; रूपन्देही थकाली सेवा समाज, रूपन्देही; तमु छोर्जाथि, रूपन्देही मगर संघ, रूपन्देही धर्मोदय सभा देवदह एकाई, बौद्ध महिला संघ, बुटवल; ज्ञानमाला संघ आनन्द विहार, पाल्पा; ज्ञानमाला सभा टक्सार, पाल्पा; द रेयुकाई नेपाल बुटवल शाखा; नेपाल जनजाती महासंघ; थारू कल्याणकारी संघ र छन्तेल समाज, रूपन्देही गरी १३ बौद्ध संस्थाहरूको सहभागीता रहेको थियो । उक्त अवसरमा मन्तव्य व्यक्त गर्नेहरूमा रेयुकाई बुटवलका अध्यक्ष श्री माणिकलाल श्रेष्ठ; शान्ति बौद्ध गुम्बाका अध्यक्ष श्री ईन्द्रबहादुर गुरुङ्ग; थारू कल्याणकारी समाजका अध्यक्ष श्री रामलगन चौधरी; ज्ञानमाला संघ पाल्पाका अध्यक्ष श्री देवेन्द्रमान शाक्य; ज्ञानमाला सभाका उपाध्यक्ष श्री दिलबहादुर शाक्य; तमु छोर्जाथिका उपाध्यक्ष श्री शेर बहादुर गुरुङ्ग; धर्मोदय सभा देवदह एकाईका अध्यक्ष श्री टेकबहादुर थापा हुनुहुन्थ्यो । कार्यक्रमको सञ्चालन धर्मोदय सभा बुटवल शाखाका सदस्य श्रीमती माया शाक्यले गर्नुभएको थियो ।

पुस्तक विमोचन समारोह सम्पन्न

२५४५ औं बुद्ध पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा र नगदेश बुद्ध विहारको धम्महलमा “बुद्धका शीलामूर्ति” प्रतिस्थापित गरी अनावरण गरेको एकदशक पूर्ण भएको संस्मरणमा नगदेश बौद्ध समूहका श्री कृष्णकुमार प्रजापतिद्वारा लिखित “गौतम बुद्धका समकालीन भिक्षुहरू भाग-१” नामक पुस्तक विमोचन समारोह २०५८ ज्येष्ठ १९ का दिनमा प्रमुख अतिथि विद्यालंकार पद्मभूषण पदवीबाट सम्मानित व्यक्तित्व, त्रिपिटकाचार्य श्रद्धेय भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरज्यूको करकमलबाट उक्त पुस्तक विमोचन समारोह सम्पन्न भयो । उक्त अवसरमा श्रद्धेय भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरज्यूबाट पञ्चशील प्रार्थना गराउनुभई कार्यक्रम शुभारम्भ गरिएको थियो । विमोचित पुस्तकप्रति बौद्ध विद्वान डा. सानुभाई डंगोलज्यूले समीक्षा गर्नुभयो र वहाँले आफ्नो टिप्पणी र दृष्टिकोणसमेत प्रस्तुत गर्नुभयो भने थेरवाद बौद्धदायक केन्द्रीय परिषदका सल्लाहकार, बौद्ध विद्वान श्री लोकबहादुर शाक्यले राष्ट्रिय जनगणनामा हामीहरूले धर्म, भाषा र जातिको मामला प्रष्ट भै सचेत हुनुपर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो । नगदेश बौद्धसमूहका सचिव एवं प्रस्तुत कृतिका लेखक श्री कृष्णकुमार प्रजापतिले विमोचित पुस्तक बारे आफ्नो दृष्टिकोण प्रस्तुत गरी समीक्षा गर्ने विद्वान डा. सानुभाई डंगोलप्रति आभार व्यक्त गर्नुभयो । सो समारोहमा अन्य वक्ताहरूमा बौद्ध विद्वान कुलधर्मरत्न तुलाधर, श्रद्धेय भिक्षु वरसम्बोधि, श्रद्धेया गुरुमाँ केशावति र शिक्षक श्री रामकृष्ण दुवाल हुनुहुन्थ्यो भने स्वागत भाषण बौद्ध समूहका सदस्य प्रा. तुल्सीमान दुवालले गर्नु भयो । सधन्यवाद बौद्ध समूहका उपाध्यक्ष श्री दीपकराज साँपालले गर्नुभयो भने अध्यक्षता बौद्ध समूहका अध्यक्ष श्री ज्ञानकुमार बाडैले गर्नुभएको थियो । उक्त समारोहमा पुस्तक प्रकाशन गर्न आवश्यक आर्थिक सहयोग गर्ने सहृदयी साहु ज्ञानज्योति कंसाकार र साहुनी लक्ष्मीप्रभा कंसाकार पनि उपस्थित हुनुहुन्थ्यो । प्रमुख अतिथि श्रद्धेय भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरले विमोचित पुस्तकको प्रशंसा गरी अन्तमा पुण्यानुमोदन गरी सभा सम्पन्न गरियो ।

विभिन्न स्थानहरूमा २५४५ औं बुद्ध पूर्णिमा महोत्सव

स्थान- श्री शाक्यमुनी विहार, टक्सार ५, भोजपुर ।
शाक्यमुनी बौद्ध संघ टक्सार-५, भोजपुरको आयोजनामा सप्ताहव्यापी (२०५८ बैशाख १८-२४)

कार्यक्रम सहित २५४५ औं बुद्ध पूर्णिमा भव्यरूपमा मनाइएको समाचार छ ।

श्री प्रेमकुमार शाक्यको संयोजकत्वमा ज्ञानमाला भजन, श्री बुद्धलक्ष्मी शाक्यको संयोजकत्वमा बुद्धपूजा कार्यक्रम, मनाउँदै संचालित उक्त साप्ताहिक कार्यक्रममा जिल्ला अस्पताल भोजपुरका बिरामीहरूलाई फलफूल वितरण, कल्पवृक्ष दान, श्री अमृत ताम्राकारको संयोजकत्वमा बौद्ध हाजिर जवाफ प्रतियोगिता श्री लोकनाथ शाक्यको संयोजकत्वमा दाफा भजन गिलान पूजा आदि कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

बैशाख २४ गतेका दिन बुद्धपूजा कार्यक्रम पश्चात् प्रतिमा सहित रथयात्रा गरी टक्सार परिक्रमा गरी पुनः शाक्यमुनी विहारमा आई धर्म सभा गरिएको थियो ।

श्री शाक्यमुनी बौद्ध संघ भोजपुरका अध्यक्ष श्री देवराज शाक्यको सभापतित्वमा, संस्थाका सचिव श्री प्रकाशचन्द्र शाक्यले संचालन गर्नुभएको उक्त धर्मसभामा आ-आफ्ना मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुने महानुभावहरू यसरी थिए— नेपाल भाषा मंका: खल: भोजपुरका अध्यक्ष श्री श्याम टमोट, नेपाल तामाङ्ग घेदुङ्ग संघका अध्यक्ष श्री सूर्यगोले, जि.वि.स. सदस्य दावा शेर्पा, नेपाल तामाङ्ग घेदुङ्ग संघ महिला समितिका श्री देवी तामाङ्ग, श्री विश्व शान्ति बौद्ध गुम्बा निर्माण तथा व्यवस्थापन समितिका सदस्य श्री शरणकुमार मोक्तान, टक्सार गा.वि.स.का उपाध्यक्ष श्री रमेशकुमार शाक्य, वोखिम गा.वि.स. अध्यक्ष श्री कृष्ण योजन आदि ।

शाक्यमुनी बौद्ध संघका तर्फबाट यस संस्थाका आजीवन सदस्य श्री गणेश बज्राचार्यले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको सो कार्यक्रममा हाजिरीजवाफ प्रतियोगितामा विजयी टोलीलाई पुरस्कार वितरण पछि सभाका सभापतीद्वारा सभा विसर्जन भएको थियो । उक्त धर्म सभामा नेपाल मगर संघका अध्यक्ष श्री लालबहादुर आले र नेपाल शेर्पा चिह्रोवु संघका अध्यक्ष श्री आडपासाड शेर्पाले पनि आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएका थिए । धर्म सभा पछि चियापानको कार्यक्रम पश्चात् बुद्ध पूर्णिमा महोत्सव समाप्त गरिएको थियो ।

बिराटनगर ।

बुद्ध जयन्ती समारोह समिति बिराटनगरको आयोजनामा आयोजित २५४५ औं बुद्ध पूर्णिमा महोत्सवको सिलसिलामा साप्ताहिक कार्यक्रम मनाइएको थियो ।

धर्मबोध रोड स्थित बुद्ध मन्दिरबाट शान्तिपदयात्रा शुरु गरी बिराटनगर १५ स्थित बुद्ध विहारमा सभामा परिणत भएको थियो । पञ्चशील प्रार्थना र बुद्ध पूजा पश्चात् विहारको प्राङ्गणमा विराट बौद्ध संघ तथा

समारोह समितिका अध्यक्ष श्री धर्मकुमार हलवाईको सभापतित्वमा सम्पन्न उक्त धार्मिक सभा बिराटनगर उप-महानगर पालिकाका मेयर श्री रमेशचन्द्र पौडेलको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न भएको थियो । उक्त सभामा प्रमुख अतिथीज्यू र सभाका सभापतीज्यूले आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएका थिए भने समारोह समितिको सचिव श्री सत्यनारायण ताम्राकारले समारोह सम्बन्धी प्रतिवेदन दिनुहुँदै समारोह सफल पार्ने महानुभावहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो । यही क्रममा काठमाडौं स्थित “धर्मकीर्ति विश्वशान्ती बुद्ध विहार”बाट आउनु भएका कुशुम गुरुमाले धर्मदेशना गर्नुहुँदै २५०० वर्ष अगाडिको बुद्धवाणी आज पनि त्यत्तिकै सारयुक्त भएको विषयमा चर्चा गर्नुभयो । उक्त सभामा बुद्ध विहार निर्माण कार्यको लागि उल्लेखनिय योगदान पुऱ्याउनु हुने सबै व्यक्तित्वहरूलाई भिक्षु धर्मवंशको हातबाट प्रशंसा पत्र प्रदान गरियो भने श्री धर्मकुमार हलवाईले विराट बौद्ध संघका आजीवन सदस्यता लिने व्यक्तित्वहरूलाई आजीवन सदस्यताको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नुभयो । युवा बौद्ध संघबाट संचालित बौद्ध हाजिर जवाफ प्रतियोगिता, बौद्ध चित्रकला प्रतियोगिता तथा बौद्ध धर्म सम्बन्धी वक्तृत्वकलामा प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुने व्यक्तित्वहरूलाई कुशुम गुरुमाले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नुभएको थियो । विराट बौद्ध संघका उपाध्यक्ष श्री मोहनप्रसाद शाक्यले स्वागत भाषण गर्नुहुँदै कार्यक्रममा संचालन गर्नुभएको सो सभाको अन्त्यमा आयोजक समितिको तर्फबाट सहभागी सबै व्यक्तित्वहरूलाई क्षीर भोजन प्रदान गरिएको थियो भने अनाथाश्रमका छात्र छात्राहरूलाई मिठाई तथा फलफूलहरू वितरण गरिएको थियो ।

यसरी नै बिराटनगर उपासिका संघको आयोजनामा बुद्ध विहारमा आयोजित एक कार्यक्रममा पंचशील र बुद्धपूजा पश्चात् कुशुम गुरुमाले धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । उक्त समारोहमा बुद्ध जयन्ती समारोह समितिको आयोजनामा बुद्ध धर्म प्रवचन गोष्ठी संचालन गरिएको थियो । उक्त गोष्ठीमा बुद्ध कुमारी राजयोग केन्द्रका श्री लीला पोखरेल, पूर्वाञ्चल विपश्यना केन्द्रका श्री हरिबहादुर श्रेष्ठ, मार्कण्डेय आचार्य र कुशुम गुरुमाले तर्फबाट बुद्ध धर्म सम्बन्धी विभिन्न चर्चा गरि एको थियो ।

उक्त दिन साँझ सैकडौं बाल बालिका र उपासक उपासिकाहरूको सहभागीतामा शान्ति दीप यात्रा गरिएको थियो भने कुशुम गुरुमाले बुद्ध धर्ममा प्रदीप पूजाको महत्त्वबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

साप्ताहिक कार्यक्रम अन्तरगत उपासिकाहरूको तर्फबाट कल्पवृक्ष दानको व्यवस्था पनि गरिएको थियो ।

कालिम्पोङ्ग, धर्मोदय विहार ।

२५४५ औं बुद्ध पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा बुद्ध पूजा, भिक्षुहरूको तर्फबाट प्रवचन, धर्मोदय एकाडेमी स्कूलको वार्षिक कार्यक्रम सम्पन्न, दिवंगत महाप्रज्ञा गुरुको गुणानुस्मरण गर्दै उहाँ ध्यान गर्नुहुने गुफामा पूजा, ज्ञानमाला भजन आदि कार्यक्रम गरी हर्षोल्लास पूर्वक मनाइएको समाचार छ ।

ललितपुर-

२५४५ औं बुद्ध जयन्ती मूल समारोह समिति "स्वर्ण जयन्ती" यल हिरण्य वर्ण महाविहार, तारेमाम संघ नागबहालले सप्ताहब्यापी विविध कार्यक्रम संचालन गरी भव्यताका साथ बुद्ध पूर्णिमा महोत्सव यसरी मनाइएको समाचार छ-

योगाभ्यास-

श्री ईश्वरलाल श्रेष्ठ र श्री दिलीप जोशीबाट प्रशिक्षण दिई इच्छुक महिला तथा पुरुषहरूलाई अभ्यास गराइएको ।

स्वास्थ्य सेवा-

३२ जना डाक्टरहरूबाट विविध रोगका बिरामीहरूलाई स्वास्थ्य जाँचका साथै निःशुल्क औषधि वितरण । संयोजक- दिलीप जोशी ।

८० जना व्यक्तिहरूले रक्तदान गरेका थिए भने २२५ जना व्यक्तिहरूले मरणोपरान्त नेत्र दान गरेका थिए ।

धर्मदेशना-

श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर, श्रद्धेय भिक्षु छुकिनिमा रिम्पोछे । श्रद्धेय सयादो उ-सुजनपिय, श्री हेराकाजी शाक्य, श्रद्धेय धम्मवती गुरुमाँ आदिबाट धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । संयोजक- अमीता धाख्वा ।

गोष्ठी कार्यक्रम-

बौद्ध धर्ममा नेवा: संस्कृति र रीतिस्थिति, बौद्ध समाजमा युवाहरूको भूमिका र नेपालको बुद्ध धर्म र संस्कृति उत्थानमा महिलाहरूको भूमिका विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गरी गोष्ठी सम्पन्न । संयोजक- धर्मरत्न शाक्य ।

बुद्ध जीवनी र बाल चित्रकला प्रदर्शनी-

स्कूलमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरू र नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाका विद्यार्थीहरू गरी जम्मा ६८ जना विद्यार्थीहरू बिच बुद्ध जीवनीमा आधारित चित्रकला प्रतियोगिता । संयोजक- यज्ञरत्न शाक्य ।

अस्थिधातु प्रदर्शन-

भगवान बुद्धको अस्थिधातु शोभा यात्रागरी अक्षेश्वर महाविहारबाट ल्याई शोभा यात्रा सहित २५ गते अक्षेश्वर महाविहारमा लगिएको ।

प्रब्रज्या कार्यक्रम-

यल स्वर्ण जयन्तीको उपलक्षमा ५० जना श्रद्धालुजनहरू श्रामणेर प्रब्रजित (बौद्ध विधि अनुसार)

गराई अन्तरीष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र संखमूलमा ध्यान भावनाको कार्यक्रममा १० दिनसम्म सम्मिलित गरी नयाँ कार्यक्रम गरिएको थियो । बैशाख १८ गते देखि शुरू गरिएको यस प्रब्रज्या कार्यक्रम बैशाख २७ गते अ.बौ.भा. केन्द्रमा विशेष कार्यक्रमगरी श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर, ध्यान गुरु सयादो उ सुजनपियको विशेष उपस्थितिमा तारेमाम संघ नागबहालले समापन समारोह गरिएको थियो । प्रब्रजित हुने श्रद्धालुजनहरूलाई भिक्षु ज्ञानपूर्णक महास्थविरले पूर्व प्रशिक्षण दिइएको थियो भने सयादो उ. सुजनपियले ध्यान निर्देशन दिनुभएको थियो ।

२५४५ औं बुद्ध जयन्ती समारोह स्वर्ण जयन्ती यलको आयोजनामा विहान प्रभात फेरि गरी विभिन्न बाजा गाजा सहित बुद्ध प्रतिमा सहितको जुलुसले नगर परिक्रमा गरी नागबहालमा पुगी समापन समारोह गरिएको थियो ।

नगर प्रमुख श्री बुद्धिराज बज्राचार्यको प्रमुख आतिथ्य र संघका अध्यक्ष श्री तिर्थराज शाक्यको सभापतित्वमा संचालित उक्त समारोहमा भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले शील प्रार्थना गराउनु भएको थियो । मूल समारोह समितिका अध्यक्ष श्री ज्ञानबहादुर शाक्यले स्वागत मन्तव्य दिनुभएको उक्त समारोहमा आ-आफना मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुने महानुभावहरू प्रा. आशाराम शाक्य र श्री पवित्रबहादुर बज्राचार्य हुनुहुन्थ्यो । श्रद्धेय भिक्षु भद्रियले धर्मदेशना गर्नुभई मूल समारोह समितिका सचिव श्री विकासरत्न धाख्वा र कोषाध्यक्ष श्री तुलारत्न शाक्यले प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो ।

हिरण्य वर्ण महाविर सुधार समितिले रु. १,०००००/- बुद्ध जयन्ती समारोह सुचारुरूपले संचालन गर्नको लागि अक्षय कोषको व्यवस्था गरिएको थियो भने विभिन्न श्रद्धालु जनहरूले पनि बुद्ध जयन्ती ट्रष्ट कमिटीमा चन्दा प्रदान गरिएको थियो ।

धरान-

श्री स्वयम्भू चैत्य महाविहार धरान-१२ मा सम्यक शिक्षा समूहले २५४५ औं बुद्ध पूर्णिमा महोत्सवको आयोजना गरी विभिन्न कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको समाचार छ ।

अमित निरौलाको संयोजकत्वमा सफाई र शान्तिपदयात्रा ।

सम्यक शिक्षा समूहका सदस्यहरू र उपासिकाहरू बीच आन्तरिक खेलकूद कार्यक्रम- सुश्री रोहीना ताम्राकारको संयोजकत्वमा । सुश्री रमा धिमीरेको संयोजकत्वमा खुला लघुकथा प्रतियोगिता । सन्दिप शाक्यको संयोजकत्वमा कल्पबृक्षदान कार्यक्रम ।

नरेश शाक्यको संयोजकत्वमा दाफा भजन खलः द्वारा भजन कार्यक्रम ।

विहान बुद्धपूजा, परित्राण पाठपछि प्रवचन कार्यक्रम पनि सम्पन्न गरिएको थियो । गुभाजु बज्र कु. बज्राचार्य र देवी माया शाक्यबाट प्रवचन गरिएको उक्त कार्यक्रममा कूलदेवी शाक्यले कविता पाठ गरिएको थियो ।

मेरी गौल्ड स्कूलका करीब २०० जना विद्यार्थीहरू विहारमा उपस्थित भएका थिए भने उनीहरूलाई मोहन श्रेष्ठले ध्यान सिकाई बुद्ध जीवनी सम्बन्धी प्रवचन पनि दिनुभएका थिए ।

यसको साथै देवेन्द्र शाक्यको संयोजकत्वमा नगर परिक्रमा र दीपावली कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो ।

सम्यक शिक्षा प्रा. विद्यालयको पाँचौं वार्षिक उत्सव सम्पन्न । उक्त धरान नगर पालिकाका अधिकृत (सचिव) देवेन्द्रकुमार कंडेलज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न गरिएको उक्त कार्यक्रममा काठमाडौंबाट पाल्नु भएको श्रद्धेय भिक्षु धर्मसागर, श्याम गोविन्द श्रेष्ठ, धरान नगर पालिकाका सामुदायिक अधिकृत भक्तिराज, विद्या शाक्य, आदिले भाग लिनु भएका थिए । यस कार्यक्रमका संयोजक वशु शर्मा हुनुहुन्थ्यो ।

सम्यक शिक्षा समूहका सदस्यहरू, उपासिकाहरू, विद्यार्थीहरू तथा अभिभावकहरू पनि उपस्थित भएको उक्त कार्यक्रममा विद्यार्थीहरू र अभिभावकहरू बीच खेल खेलाइयो र पुरस्कार वितरण गरियो ।

यस साप्ताहिक बुद्ध पूर्णिमा कार्यक्रममा मूल संयोजक सुश्री अनुपमा शाक्य हुनुहुन्थ्यो । सम्पूर्ण संयोजकहरूलाई बुद्ध पूर्णिमाका दिन संस्थापक अध्यक्ष श्री देवीमाया शाक्यले मायाको चिनो प्रदान गरिएको थियो ।

नोटः प्रस्तुत समाचारहरू ढीलो प्राप्त भएको कारणले धर्मकीर्तिको समाचार अझमा प्रकाशित गर्न नसकिएको जानकारी गराउन चाहन्छौं । -सं.

बौद्ध जनजाती जागरण प्रशिक्षण शिविर (तेश्रो)
२०५८ ज्येष्ठ ६ गते । कपिलबस्तु ।

नेपाल मगर बौद्ध सेवा समाज कपिलबस्तुले हिमालयन बुद्धिष्ट एजुकेशन फाउण्डेशनको प्रायोजनमा गजेहडा गा.वि.स. राजा पानीमा बौद्ध जनजाती जागरण प्रशिक्षण शिविर (तेश्रो) सम्पन्न गरेको समाचार छ । नेपाल मगर बौद्ध सेवा समाजका केन्द्रिय अध्यक्ष तथा शिविरको प्रमुख अतिथी क्या. देउबहादुर राना मगरले उद्घाटन गर्नुभएको सो शिविरमा आ-आफना मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुने महानुभावहरू यसरी हुनुहुन्थ्यो—

क्या. देउबहादुर रानामगर, विद्वान एम.एस. थापा, हर्षमुनी शाक्य, प्रा. जनक “नेवा” शाक्य, विपेन्द्र महर्जन, देवकाजी शाक्य, झकबहादुर पुन मगर,

चोपलाल राहुल मगर, रामबहादुर मगर, भीमबहादुर राना मगर आदि ।

पद्म स्वमै मगरले स्वातग भाषण गर्नुभएको उक्त कार्यक्रममा भिक्षु जटिलले शील प्रार्थना गराउनु भएको थियो ।

उक्त ३ दिने प्रशिक्षण शिविरका प्रशिक्षक र प्रशिक्षण विषयहरू यसरी थिए ।

प्रशिक्षकहरू- भिक्षु जटिल, प्रा. जनक “नेवा” शाक्य, देवकाजी शाक्य, विपेन्द्र महर्जन, हर्षमुनी शाक्य, एम.एस. थापा आदि ।

प्रशिक्षण विषयहरू- पञ्चशील, बुद्ध जीवनी, बुद्ध धर्ममा नारीको स्थान, बुद्ध धर्ममा जातक कथा, बुद्ध कालीन समाज र धर्म, प्रतित्य समुत्पाद, उपत्यकामा बुद्धधर्म, धर्म र परम्परा आदि ।

कपिलवस्तु जिल्लाका ९० जना प्रशिक्षार्थीहरूले भाग लिएको सो प्रशिक्षण समापन भएको दिन विभिन्न विद्वानहरूले शिविरबाट आर्जन भएको शिक्षा गाउँघरमा पनि प्रचार गरी बुद्ध शिक्षालाई राम्ररी अध्ययन गर्नुपर्ने, मगर समाज र बुद्ध धर्मको समन्वयता बारे बोल्नु भएका थिए ।

नेपाल मगर बौद्ध सेवा समाज कपिलवस्तु जिल्लाका अध्यक्ष कूलबहादुर थापा मगरको सभापतित्वमा सम्पन्न उक्त कार्यक्रमका संचालक बलबहादुर मगर हुनुहुन्थ्यो ।

बौद्ध जनजाती जागरण प्रशिक्षण शिविर (चौथो)

२०५८ ज्येष्ठ ९ गते । नवलपरासी ।

सुनबल गा.वि.स. कीर्तिपुर-२ मा नेपाल मगर बौद्ध सेवा समाजका केन्द्रिय अध्यक्ष क्या. देउबहादुर राना मगरले बौद्ध जनजाती जागरण प्रशिक्षण शिविर चौथोको उद्घाटन गर्नुभएको समाचार छ । उक्त ३ दिने प्रशिक्षण शिविरको उद्घाटन कार्यक्रममा मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुने महानुभावहरू यसरी हुनुहुन्थ्यो—
क्या. देउबहादुर रानामगर, इतिहासविद् एम.एस. थापा मगर, प्रा. जनक नेवाः, विपेन्द्र महर्जन, देवकाजी शाक्य, हर्षमुनी शाक्य, सुश्री गंगा खासु मगर, भीमबहादुर रानामगर आदि ।

शिविरका प्रशिक्षकहरू- हर्षमुनी शाक्य, देवकाजी शाक्य, प्रा. जनक “नेवा” शाक्य, विपेन्द्र महर्जन, भिक्षु जटिल, रिम बहादुर श्रीष मगर ।

प्रशिक्षण विषयहरू- बुद्ध कालिन समाज, २९ औं शताब्दीमा बुद्ध धर्म, गृही विनय, बुद्ध धर्ममा जातक कथा, बुद्ध, धर्म, संघ र संस्कार ।

नवलपरासी जिल्ला स्तरिय सो शिविरमा ७५ जना प्रशिक्षार्थीहरूले भाग लिएका थिए । रीमबहादुरले श्रीष मगरको सभापतित्वमा संचालित उक्त कार्यक्रममा

भिक्षु जटिलले शील प्रार्थना गराउनु भएको थियो भने दीपक थापा मगरले स्वागत भाषण गर्नुभएको थियो । कार्यक्रमका संचालक इशु राना मगर हुनुहुन्थ्यो ।

बारा जिल्लाब्यापी प्रथम बौद्ध जागरण शिविर
२०५७ चैत्र (१५-१७) सम्म, बारा । थारु बुद्ध धर्म प्रचार प्रसार समिति एवं छाता पिपरा बौद्ध समूह तथा हिमालयन बुद्धिष्ट एजुकेशन फाउण्डेशनको संयुक्त आयोजनामा बारा जिल्लाब्यापी प्रथम तीनदिने बौद्ध जागरण प्रशिक्षण शिविर सम्पन्न भएको समाचार छ । शील प्रार्थना र बुद्ध पूजा पश्चात् शुरू भएको उक्त तीनदिने प्रशिक्षण शिविरका प्रशिक्षकहरू र उहाँहरूले दिनुभएको प्रशिक्षण विषय यसरी रहेको थियो—

प्रशिक्षकहरू- श्री हर्षमुनी शाक्य, प्रा. जनक “नेवा” शाक्य, विपेन्द्र महर्जन, हिमाल राई तथा सियाराम चौधरी थारू ।

प्रशिक्षण विषयहरू- बुद्धकालीन समाज र अवस्था, बुद्ध जीवनी, जातक कथा, बुद्ध धर्म र जनजाती, थारू जनजाती, पञ्चशील, बौद्ध झण्डाको महत्त्व र यसको आवश्यकता समाजमा बुद्ध धर्मको महत्त्व र जनगणना - २०५८ ।

मधुसूदन चौधरी थारूको स्वात भाषण एवं विक्रम चौधरी थारूको सभापतित्वमा शुरू भएको उक्त उद्घाटन समारोहमा प्रमुख अतिथी श्री हर्षमुनी शाक्यले परशुराम चौधरी थारूको “मन के फूल” थारू भाषाको कविता संग्रहको पुस्तक विमोचन गर्नुभयो । उद्घाटन कार्यक्रममा विपेन्द्र महर्जन, प्रेमा दोर्जी, परशुराम चौधरी थारू, छेकु लामा, जनक “नेवाः” शाक्य, हिमाल राई, रामा चौधरी थारू, भूदेव चौधरी थारू, लक्ष्मीनारायण चौधरी थारू, रूपनारायण चौधरी थारू, रूपलाल चौधरी थारू तथा योगेन्द्र प्रसाद धनुकले आ-आफना मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएका थिए ।

राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालयको प्राङ्गणमा रविनन्दन चौधरी थारूको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको शिविर समापन समारोहमा छाता पिपरा गा.वि.स. का अध्यक्ष रूपलाल चौधरी थारू, नेपाल राष्ट्रिय नि.मा.वि.का प्रधानाध्यापक लक्ष्मीराज चौधरी थारूको साथै प्रशिक्षार्थीहरूको तर्फबाट कान्छा वाइबा र शिवराज चौधरी थारू, सियाराम चौधरी थारू, प्रा. जनक शाक्य आदिले बुद्ध शिक्षाको महत्त्व बारे चर्चा गर्नुभएको थियो भने हर्षमुनी शाक्यले शिविरमा सहभागी भएका रौतहट, पर्सा र बारा जिल्लाका ८० जना प्रशिक्षार्थीहरूलाई शिविरबाट हासिल गरेका बुद्ध शिक्षा घर परिवार तथा समाजमा पनि सदुपयोग गर्न सकेमा शिविरको महत्त्व अझ बढ्ने हुनाले सबैलाई अगाडि बढ्न शुभकामना दिनुहुँदै प्रमाणपत्र वितरण गर्नुभयो ।

मैत्री स्मारिका विमोचन

मैत्रीय युवा संघ, ख्वपया पाखें पिदंगु ‘मैत्री’ स्मारिका २ असार २०५८ खुन्हु बौद्ध समकृत विहारे श्री रामकृष्ण वैद्यया सभापतित्वे जूगु छगू बालागु ज्या झोले भिक्षु अश्वघोष महास्थविरं विमोचनयाना बिज्यात । उक्त समारोहस मैत्रीय युवा संघया अध्यक्ष तीर्थराज बज्राचार्यया लसकुस न्वचुं लिपा “मैत्री” स्मारिकाया सम्पादक श्री धनरत्न शाक्यं मैत्री स्मारिकाया परिचय, मदनरत्न मानन्धरं उगु हे स्मारिकाया बारे विस्तुतरूपं म्हसीका बिया दिल । उगुहे समारोहस श्री सुवर्ण शाक्य, डा. बज्रराज शाक्यपिसं नं न्ववाना बिज्यागु खः ।

उगुहे ज्याझोले ज्येष्ठ १९ गते अकल्पनीय अमानवीय ढंगं नारायणहिट राजदरबारे जूगु दुर्घटनाय लाना स्वर्गारोहण जुयाबिज्याःपिं श्री ५ वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह, श्री ५ बडामहारानी ऐश्वर्य राज्यलक्ष्मी देवी शाह, श्री ५ महाराजाधिराज दीपेन्द्र वीर विक्रम शाह, श्री ५ अधिराजकुमार निराजन वीर विक्रम शाह, श्री ५ अधिराजकुमारी श्रुति राज्यलक्ष्मी राणा पिंगु पुण्य स्मृतिस श्रद्धाञ्जली अर्पण यायगु ज्या झोनं जूगु समाचार दु ।

धर्मकीर्ति पत्रिकाको विशेष सदस्य

क्र.सं. ३५४

मथुरा डंगोल

पांगा, कीर्तिपुर । पो.ब.नं. २१३९२

फोन : २८१०८८, ३३१७५९

ह. १०००/-

सूचना

पूज्य धम्मवती गुरुमाँको ६६ औं जन्मोत्सवको उपलक्ष्यमा यही श्रावण १६ गते देखि २२ गतेसम्म धर्मकीर्ति विहारमा बिहान ६ बजे पूज्य भिक्षु सयबाट अभिषर्ण पाठ गरिने कार्यक्रम रहेको छ । उक्त पुण्य कार्यमा सहभागी हुन इरमुक सबै श्रोतावर्गलाई हार्दिक स्वागत गरिएको छ । - धर्मकीर्ति विहार

विचा: हायका

अनिच्चावत संखारा, उप्पाद वय धम्मिनो
उपाज्जित्वा निरुज्झन्ति तेसं ऊपसमो सुखो

बुदी ने.सं. १०३६
कार्तिक शुल्क पक्षे पञ्चमी

मदुगु दी ने.सं. ११२१
चिल्लागा एकादशी

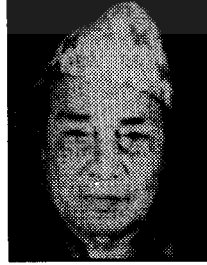
मदुगु रत्नदेवी बनिया

यें न्यता पाचो च्वंम्ह धर्मकीर्ति पत्रिकाया विशेष सदस्य
मय्जु रत्नदेवी बनिया मदुगुली दुःखं कःपि छँजः पित्सं संसार अनित्य खः
धकाः थुइके फय्मा धैगु मनंतुसे बिचाः हायका ।

धर्मकीर्ति पत्रिका परिवार

विचा: हायका

अनिच्चावत संखारा, उप्पाद वय धम्मिनो
उपाज्जित्वा निरुज्झन्ति तेसं ऊपसमो सुखो

जन्म :
१९७९ आषाढ १ पञ्चमी

स्वर्गारोहण :
२०५८ बैशाख १३ अक्षये तृतीया

स्व. खेमराज शाक्य

श्री सुगतपुर विहार दायक परिषद, त्रिशूलीका अध्यक्ष खेमराज शाक्य ७९ वर्षको उमेरमा हृदयघातभई
असामयिक स्वर्गारोहण भएकोमा हामी अत्यन्त मर्माहत भएका छौं । यस दुःखद घडीमा दिवंगत आत्माको चिर शान्ति
तथा निर्वाणको कामना गर्दै शोक सन्तप्त परिवार प्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

सुगत बौद्ध मण्डल, सुगतपुर विहार, त्रिशूली ।
श्री सुगतपुर विहार दायक परिषद, त्रिशूली ।
धर्मोदय सभा, त्रिशूली शाखा ।
युवक बौद्ध मण्डल, सुगतपुर विहार, त्रिशूली ।

शोक सभा

नुवाकोट त्रिशुली बौद्ध समाजका ८९ वर्षिय थकाली (ज्येष्ठ) श्री भीमराज शाक्य, २०५८ बैशाख १ गते स्वर्गारोहण हुनुभएको र सुगतपुर विहार दायक परिषदका अध्यक्ष ७९वर्षिय श्री खेमराज शाक्य २०५८ बैशाख १३ गते स्वर्गारोहण हुनुभएकोले उहाँहरूको गुणस्मरण गर्दै सुगतपुर विहारमा सुगत बौद्ध मण्डलका अध्यक्ष बोधिरत्न शाक्यको अध्यक्षतामा शोक सभा गरिएको समाचार छ ।

पञ्चशील प्रार्थना र बुद्धपूजा गरी शुरू गरिएको उक्त सभामा सुगत बौद्ध मण्डलका अध्यक्ष बोधिरत्न शाक्य, नुवाकोट बिदुर नगरपालिका वडा नं. १० का वडा अध्यक्ष गौरी जोशी र शुभ वाचनालयका अध्यक्ष शुभलाल श्रेष्ठले अनित्य संसारको स्वभाव विषयमा आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएका थिए ।

उक्त अवसरमा शोकाकुल परिवारहरूलाई सान्त्वना दिनुहुँदै पुण्यानुमोदन गरी सभा विसर्जन गरिएको थियो । उक्त सभा सुगत बौद्ध मण्डलका सह-सचिव पुरुषोत्तम शाक्यले सञ्चालन गर्नुभएको थियो ।

स्वयम्भू धर्म पासापुचः पाखें जलपान

ज्याइव यागु

२०५८ बैशाख १९ गते, शनिबार, खोना ।

स्वयम्भू धर्म पासा पुचः पाखें न्ह्याकावया च्वंगु परियत्ति अक्षयकोष ब्याजया दामं थिथि विहारे परियत्ति अध्ययन यानाच्वपिं मचातेत जलपान याका वयाच्वंगु व साथसाथे दीनहीनपिं सफू न्याना अध्ययन याय मफूपिं मचातेत परियत्ति सफू नं बिया ग्वाहालियाना वया च्वंगु खः ।

थुपाले खोनाया जितापुर गन्धकुटी विहारस परियत्ति ब्वना च्वपिं १२० म्हः मस्तेत जलपान याकुगु जुल उकियासाथे अनया ब्यवस्थापकयात परियत्ति सफू नं साहु ज्ञानज्योति कंसाकारया ल्हाहातिं ब्युगु जुल ।

उगु जलपान ज्याइव न्ह्याय् न्ह्यो बचाहाकगु

छगू मुज्यानं जुल उकी नवाना दिपिं बौद्ध विद्वान हर्षमुनि शाक्य, नेपाल भाषा परिषदया नायो पूर्णकाजी ताम्राकार, जितबहादुर डंगोल, थुगु ज्याइवः अन विहारे परियत्ति ब्वंका च्वना विज्याम्हः गुरुमाँया सभापतित्वे जुगु ख उगु मुंज्या प्रकाश तुलाधर पाखें न्ह्याकुगु खः ।

उगु जलपान ज्याइवः याय्त् यें नं ४५ म्ह दातापिं ज्ञागु खः ।

थुगु परियत्ति जलपान ज्याइवः थ्वया न्ह्यो वेलुवन विहार, थेचो विहार सुना गुठी, ज्योति विहार चापा गामे जूगु जुल ।

ज्ञानमाला बौद्ध जागरण अभियान

स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलःपाखें बहाः बहि विहार म्हसीकेगु कथं बुद्धपूजा कोचाय्का आः बौद्ध जागरण कथं गाँ गामे त्वाः त्वाले बुद्धपूजाया ज्या भो दय्का बुद्ध शिक्षाया चेतना बीगु अभियान वादे (चापागाउँ) टोखा, मनमैजु, पनौति, धर्मस्थलि, लुम्बिनी, बुंग, खोपासी, फुटुड, लुभु, थसितक सिधल । पांगा नगामे दकसिबे लिपा जागरण ज्याभो सिधःइगु जुल ।

ठसी २०५८ जेष्ठ १३ गते स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलःया बौद्ध जागरण अभियान ज्याभो भ भः धायक सम्पन्न जुल । शील प्रार्थना व बुद्धपूजा लिपा बुद्धमार्गी तसें जात-पात व अन्धविश्वासे लगे जुइ मज्यू आदि विषय बारे ज्ञानमालाया पदाधिकारी तसें व स्थानीय विहारया उपासक पाखें थथःगु नुगः खँ प्वंकादिल । भिक्षु अश्वघोष महास्थविरं धर्मदेशना यासें - बुद्ध थः बोधजुइ धुंका व ज्ञानी जुइ धुंका, मनयात दमनयाना तिनि धर्म प्रचार व जागरणया ज्या न्ह्याका बिज्यागु खँ कना बिज्यात । नापं थौं कन्हे भिक्षु पिसं थःपिं ल्वाना च्वंसा नं करपिन्त ल्वाय् मते धयाच्वन धाः धनया व विहारया लोभे लाःसानं करपिन्त लोभी जुइ मज्यू, त्यागी जुइमा धयाच्वन धका नं धैबिज्यात ।

उगु जागरण ज्या भोले भाग कापिं सकसितं जलपान व भोजनया व्यवस्था जूगु समाचार दु ।

"अकाको दोष र अकालि के गन्धो के गरिन भनी हेनुभन्दा आफ्नो दोष र अकालि के गन्धो के गरिन भनी हेनु नै बेस छ ।"